

Samookreślenie narodów, ale nie izolacjonizm etniczny

GENEWA (USIS-ELTA). Ambasador USA w Organizacji Narodów Zjednoczonych M. Abram na posiedzeniu Komisji Praw Człowieka ONZ, na którym omawiano prawo narodów do samookreślenia, przestrzegł, że samookreślenie narodów nie można mylić z izolacjonizmem etnicznym.

Cytujemy fragmenty przemówienia M. Abrama. Prawo samookreślenia narodów — to jeden z najbardziej złożonych światów współczesny, który styka się z światem etnicznym. Od czasu, gdy została uchwalona Karta Narodów Zjednoczonych, sens tych słów uległ istotnej zmianie. Wtedy oznaczały one prawo narodów do wyzwolenia się spod sil imperialistycznych. Dziś natomiast prawo to dotyczy sąsiada, mieszkającego w tym samym terytorium.

Trzeba zatem powrócić do najważniejszej kwestii — co to jest naród? Jeżeli to tylko wspólnota ludzi, mająca wspólną kulturę, język i ukształtowane historycznie prawo do terytorium, wtedy mogłyby być tysiące, a niespełna kilkadziesiąt istniejących obecnie państw.

Tem niemniej prawo do samookreślenia narodów może być zapewnione i bronione różnymi sposobami, z całym zakresem

możliwości, w tym poprzez utworzenie nowego państwa, przyznanie autonomii, różne formy federalizmu oraz prawo do kierowania sferami oświaty i kultury, innymi instytucjami rządowymi.

W społeczeństwie wielonarodowym, w którym chronione są korzenie pochodzenia jego członków, niedozwolona jest tolerancja. Różnorodność narodów wnosi do życia społeczeństwa więcej barwności, uczuć, natchnienia, to zaś aktywizuje twórczość i daje nieograniczone możliwości. Mój kraj osiągnął wiele korzyści z tego, że mieszkają w nim ludzie różnego pochodzenia i odmiennej kultury.

Obecnie, gdy świat zetknął się z tendencjami separatystycznymi, istnieją w nim również tendencje jednoczenia międzynarodowego. Wspólnota Europejska, KBWE (Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie) oraz układ o wolnym handlu Ameryki Północnej — są to przykłady jednoczenia się pod działaniem sił ekonomicznych.

W zrównoważonym społeczeństwie szanuje się różnorodność religijną, kulturową i etniczną, ustawy bronią identyfikacji grup, mniejszościom przyznaje się prawo posiadania swych przedstawicieli w rządzie. Prócz tego

istnieją międzynarodowe umowy, zabraniające rasizmu, dyskryminacji etnicznej i religijnej, broniące praw mniejszości.

Jeżeli grupy etniczne odczuwają, że ich prawa są brnione i potrzeby ekonomiczne ich są całkowicie zaspokojone, dążenie do wyodrębnienia, wyrażające prawo samookreślenia, może ulec osłabieniu. Jeszcze to wiele wcześniej przed przyjęciem Kartę NZ prezydent USA W. Wilson, którego często łączy się z ruchem samookreślenia, zwał, aby do Traktatu Wersalskiego, obok prawa do samookreślenia, włączyć również prawa mniejszości.

Naturalnie, nadejście czas, gdy odwołanie się będzie nieuniknione, istniejące bowiem granice nie będą odpowiadały rzeczywistości, albo będą decydowały jakieś inne przyczyny, których inne narody nie będą w stanie zrozumieć. Ale jeżeli to ma nastąpić, to niech to odbywa się w sposób pokojowy, w drodze rozmów i procesów demokratycznych, a nie w drodze tak brutalnej przemocy.

Mówiąc słowami angielskiego poety Johna Donna, „żaden człowiek nie jest wyspą wyłącznie dla siebie; każdy człowiek jest częścią całości kontynentu, częścią całości świata”. Dlatego nasza komisja powinna poświęcić wzięcie siły, aby zostały przetrzone mosty tolerancji i poszanowania praw, które łączyłyby odmienne jednostki grupy i narodowości.

potępiła aneksję Litwy dokonaną przez Związek Sowiecki w 1940 roku, będzie konsekwentna i przekaże administrację tych budynków ich właścicielom — Republice Litewskiej. Byłoby rzeczą dziwną, gdyby w ciągu pozostałego półrocza, gdy w Litwie będą całkowicie wycofane wojska rosyjskie, w których są stolicę europejskich pozostały bezprawnie zagarnięte przed pół wiekiem obiekty” — podkreślił lider opozycji w Sejmie Litwy.

SPORT

„SEJSA” W ZAKOPANEM

W zimowej stolicy Polski — Zakopanem dobiega końca zimowa Uniwersjada z numerem porządkowym 16. Wśród z górą 800 sportowców-studentów z 40 krajów rywalizujących o medale na śniegu i lodzie jest też 6 reprezentantów Litwy.

Rewelacyjnie wypadli w rywalizacji tancerze M. Drobiażko — A. Vanagas. Wyalczyli oni dla barw Litwy srebrny medal, ustępując jedynie duetowi figurzystów z Czech K. Mrazova — M. Simeczek.

Inni reprezentanci Litwy zanotowali skromniejszy dorobek. W biegu na 15 km st. klasycznym narciarzy R. Panavas był 18 a K. Malcius — 74, na identycznym dystansie, tyle że stylem dowolnym Panavas wyalczył 23 lokatę, a Malcius był 63.

Startujący w biegu na 10 km biathlonistów R. Griaznow zameldował się na mecie na 18 pozycji. Na trasie spotkał go pech, gdyż padając złał uchwyty karabinka, co znacznie utrudniało mu strzelanie.

ZIMA DZIELI MEDALE

W bułgarskiej miejscowości Borowce trwają mistrzostwa świata w biathlonie kobiet i mężczyzn. Rozegrano dwie kolejne konkurencje. W biegu na 20 km zwyciężył Włoch A. Singler, a dystans 15 km wśród strzelających narciarek najszybciej pokonała Niemka P. SchAAF.

Kłopoty nie lada mają organizatorzy mistrzostw świata w narciarstwie alpejskim w japońskim mieście Marioka Shizokushi. Deszcz i silne wiatry przetrasowały zupełnie ich program. Korzystając z nieco korzystniejszej pogody medale rozdano w zjazdach kobiet i mężczyzn. Wśród narciarek triumfowała Kanadyjka K. Pace, a wśród mężczyzn Szwajcar U. Lehmann.

Znowu doskonale węgowie, zdobyli medale. Zaraz za nimi A. Loedemel, a mężczyźni zwyciężyli deblą po pięciach

WSZĘDOWYBI

Sporo emocji minionej stroy w Superchur Europejskiego Pucharu Europy i zdobywcy Pucharu Europy i zdobywcy Pucharu Europy. Gospodarzem Niemcem — 1:1, przyder” wyrownal do minut przed koniec kiem sędziemu.

W tej sytuacji spotkanie znacznie mają Hiszpanie. Nowy remis daje im lepszą jedenaśc KONTYENCIE.

Medzi narodow Historii Futbolu z bombardiera roku napastnika Honduraso, który w olitw kancach narodow lil 12 gol. Podobny legitymiaj się też (Holandia) i Brazylia vera. Jesli pame przyznano pilkarstwo tynie jedynie datego, on bramkarzy do cizas oficjalnych sz dzynadowych.

38-letni tramkiego klubu St. Elmo Bell przymierza się rekordu Francji: jak w 9 spotkaniach wie (przez 884 minuty) wach kraju nie puści go gola. Do rekordu 49 minut. Ten niezowy świata należy ratomkarza madryckiego A. Resino, który niepiki z siatki przew w mistrzostwach Hamonnie wynosi to 127

W sprawie ambasad Litwy w Paryżu i Rzymie

8 lutego 1993 r. prezydent Rojbi B. Jelcyn podpisał rozporządzenie „O własności państwowej byłego ZSRR za granicą”, w którym Rosję znowu ogłoszono spadkobierczynią wszystkich praw i zobowiązań ZSRR.

W związku z tym przywódcą opozycji w Sejmie Republiki Litewskiej Vytautas Landsbergis oświadczył: „Usuwam to troszkę, ze

nalegają prawnie do Republiki Litewskiej budynki ambasad w Paryżu i Rzymie, w których mieszczą się urzędy rosyjskie, mogą być przekazane innym państwom bez zwracania Litwie. Na przykład, wcześniej stylizaliśmy o zamiarach przekazania Ukrainie budynku ambasady litewskiej w Rzymie. Teraz spodziewamy się, że Rosja, która już w 1991 roku

Centrum Informacji i Analizy Sejmowi RL — ELTA

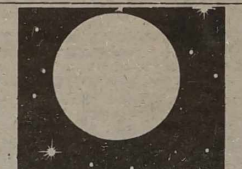
Horoskop wschodni

Koziorożec, zdaniem astrologa, może być przeroszony o pożyteczne pieniądze. Będzie musiał odmówić z dwóch przyczyn: po pierwsze, sam będzie potrzebował pieniędzy, po drugie — trudno jest odzyskać je. Nie wierzcie reklamie gazetonu, bo może oszukać. Nie pije alkoholu, jeśli nie chcecie zadać ciosu swojej wątrobie.

Wodnika wspólne przedsiębiorstwo też prosperuje. Musicie natychmiast zaniechać tej gry, gdyż się znalezi wpływom nieprzyjaciele. Bankructwo przede wszystkim zagraża twom interesom. W domu również sytuacja komplikuje się, co odrywa od pracy. Są oardzo požądani godni zaufania pomocnicy i tacy się znajdują. Ostrożnie z emocjami w stosunkach rodzinnych. Niedzielną trzeba spędzić na świeżym powietrzu.

Rybam astrologi przypominają banalną prawdę, że pośpiech do dobrego nie prowadzi. Podejmując najniższą nawet decyzję, zastanowie się nad skutkami. W tym tygodniu najtrudniejszymi dniami są dla was 18 i 19 lutego. Bądźcie ostrożni z odbieraniem prezentów. Śledźcie za zmianami w polityce rządowej, bo dotyczyć będą bezpośrednio was. W piątek i sobotę możliwe jest wiele obiecujące spotkania z osobą odmienniej płci.

Baranowi zbytnia ufność bardzo zaskodzi. Posлуshajcie rady bliskiego przyjaciela lub innej osoby, którą darzycie całkowitym zaufaniem. Pomozie to uniknąć strat finansowych. Dokładnie przemyslecie warianty przed podjęciem decyzji. Bądźcie bardzo taktywni z kolegami. W domu dojrzeja wielki konflikt.

Małżonkowie padną ofiarą plotek. Zakochani mają czekać cierpliwie, aż zajdą zmiany na lepsze.

Byka mogą zaatakować absurdalne wymysły. Oskarżają go o niedbalstwo i krótkowzroczność, zastraszają licznymi niepowodzeniami. Nikogo nie słuchajcie i bądźcie wierni wybranemu kursowi — jest słuszny, zwyciężycie. Osoba odmienniej płci wyświadczy cenną usługę. W rodzinie panować będzie spokój, harmonia. 20 lutego — dzień pomysłowy pod każdym względem.

Bliznięta prawdopodobnie wyruszą w nieplanowaną delegację. Powiedzieć się biznesmenowi, mającemu do czynienia z przemysłem chemicznym. Będą korzystne rzeczowe propozycje. Pod koniec tygodnia możliwy jest skandal rodzinny z powodu wazszego duzego zaangażowania w pracę. Planety niezbyt sprzyjają zakochanym — tak głuio pokłóciście się i na pewien czas rozstaście się. 20 i 21 lutego mogą zdecydować o losie rozłączonych.

Rak powinien się skoncentrować na pracy i karierze. Zdaniem astrologa otrzymacie pieniądze za wcześniejszą pracę. Bez zastanowienia zainwestujcie je w nowe projekty. Obecny okres jest bardzo sprzyjający. Wasza kandydatura na wyższe stanowisko zostanie przyjęta.

Lew powinien w razie potrzeby wybrać nowych współpracowników w tym tygodniu — planety sprzyjają całej szluszemu wyborowi. W pracy będzie się

wiodo. Inicjatywy zostaną bezwarunkowo zaaprobowane. Jedyną sferą, w której może odwrócić się szczęście jest hutnictwo i związane z nim branże. Kobiety nagle znajdują czas wolny. Siędem dni będzie sprzyjało zajęciu w ciąży, zakochani obdarzeni będą wielką czułością.

Panna skusi się na wielką forsę. Nie ulegajcie pokusie i skoncentrujcie się na pracy. Tendencje rynkowe są przychylne. Jeśli wasza działalność związana jest z przewozami transportowymi, możecie liczyć na sukces. Postarajcie się wyzbędź dużego egoizmu, co się przyczyni do harmonii rodzinnej. Niech niode damy nie przejmują się tym, że ich wybrani z miejsca nie przypadł do gustu rodzicom.

Wadze planety obiecuja zrealizowanie wszystkich dobrych zamiarów. Dotyczy to przede wszystkim specjalistów wzornictwa przemysłowego i sztuki filmowej. Dla wykonania prestiżowego zamówienia być może czeka delegacja na północ lub wschód. Kobiety kwitną, mężczyźni podziwiają je. Pachnie romansem. Astrolog przestrzega: strzeżcie się słodkich obietnic.

Skorpionca czeka powiódzenie. 18 lub 20 lutego otrzyma nowinę. Nie szczęście silna dla wykorzystania tej możliwości. Pod koniec tygodnia poczucie się przyjaciół. Być może kobieta znajdzie się na rozrodrzu. Astrolog jest przekonany, że serdecznie modlitwa w domu bozym doda mu sił. Już wkrótce nastąpi zmiany na lepsze.

Strzelce po uszy pogratyny jest w sprawach. Naglą terminy prac. Jeśli bardzo brakuje pieniędzy, spróbujcie znowu szczęścia w dniach 20—21 lutego, aż w końcu wygracie. Zapamiętajcie swe szczęśliwe liczby — 3, 12, 21, 30, 39 i 48. Dama otrzyma długo oczekiwaną propozycję pracy. Nieoczekiwana intryga miłośna skaleczy samotne serce.

Trzeba gonić, choć ślisko..

Pierwsze towarzyskie spotkanie w hokeju na lodzie na terytorium Litwy rozegrano w roku 1922, a jego miejscem było Kołno. W roku ubiegłym od tego wydarzenia minęło zatem okrągłych 70 lat. W szesnastce lat poźniej Litwa została przyjęta do Międzynarodowego Związku Hokeja na Lodzie (IIHF), co pozwoliło jej zadebiutować w mistrzostwach świata w Pradze i odnieść pierwsze zwycięstwo nad Rumunią — 1:0.

W maju ubiegłego roku po ponad 60 latach nieobecności hokeja Litwa ponownie zaistniała na arenie międzynarodowej — na kongresie IIHF w Pradze została bowiem przyjęta w poczet członków rzeczywistych tej organizacji. Hokejowy „ekspres” zdążył jednak w międzyczasie odejść daleko, stąd wypadło go gonić, co jest tym trudniejsze, że rzeczą się dzieje przebiec na śliskim lodzie. Tym niemniej litewscy mistrzowie krążka nie rezygnują.

W dniach 9—11 października 1992 roku mistrz Litwy „Energijs” Elektrałni uczestniczyła w ćwierćfinalowym turnieju klubowego Pucharu Europy w Oświęcimiu. Niestety, konfrontacja ze znacznie wyżej notowanymi rywalami nie wypadła korzystnie. Przegrane z „Unią” Oświęcim — 1:16 i „Sokołem” Kijów — 3:16 przekreśliły szansę dalszych statków. W dniach 31 października i 1 listopada w Pałacu Lodowym w Elektrałni po raz pierwszy grała drużyna litewska na szczeblu reprezentacji, a byli to juniorzy do lat 18, szukający szansy uzyskania jednej z dwóch przepustek do udziału w mistrzostwach Europy grupy „C”. „Własne ściany” na niewiele się jednak zdały: porażki z Estonią — 4:7 i z Lotwą — 4:8 rozwiały wszelkie nadzieje. Niebawem raz jeszcze sąsiady z Nadbałtyki ukszadzili nam surową lekację hokeja. Na początku listopada w Rydze turniej eliminacyjny z udziałem narodowych drużyn Li-

twy, Lotwy i Estonii o rty w mistrzostwach Europy grupy „C” roku kończył się całkowitym Z Estonią przegralismy z Lotwą — 2:13. Jestem baty dostała w polowie z ubiegłego roku w M. dziezowa reprezentacji legając Ukrainie — chstanowi — 0:13, 0:19.

27 listopada 1992 r. „sprawodawczo” wyferencja federacji hokejowej.

Na konferencji odbiór hokejowych w Prezydentem federacji nianin V. Gudiskis, a ciałe wykonawczym zardkardius, A. Načauskas z Kowna, A. Valsienin z Elektrałni, a przsze z Wilna i A. Butkevicius.

Hokeiści litewscy krzyżują w pocie czoła cwazywszy od 18 grudnia bowiem kolejne mistrzostwa wy z udziałem „Energijs” Elektrałni, „Wyszo” Elektrałni, „Vyszo” no i „Germentaus” 1911 wsza runda obydwo henei, druga w obydwo hokej wrócił po 11 w wy. W dniach 19—21 spodarmem trzeciej noponownie Elektrałni. Tabela bez straty punktów jednokach kroczy notując saldo bramkowe

Zeby skończyć w przyjemniejszej nuce, że ostatnio z przedmowa la do nas prosił o prezentacji Litwy wach Europy juniorów grupy „C”. Taka możliwość na tym, gdy podzię zrygnawali młodzi B. z turnieju ma występow zyn, a Litwa w przyszwa z Holandii i Słowenki, ko z większym powodod tychczas.

Takie były początki

Doty doniosłych wydarzeń historycznych częstokroć uzyskują wyźwięk symboliczny. Taki właśnie wyźwięk ma dzień sprzed 75 laty — 16 lutego 1918 roku, który od dawną jest obchodzony jako Dzień Odrodzenia Państwa Litewskiego.

W dniu tym Litewska Tarcza proklamowała w Wilnie niepodległość państwa Litewskiego i oddzielenie się go od państwa rosyjskiego. W tym czasie istniały w Litwie wszystkie warunki, które umożliwiałyby jej odrodzenie się jako państwa samostanowionego. Rada oświadczyła, że podwaliny Państwa Litewskiego i jej stosunki z innymi państwami ustalać będzie sam naród litewski, wybrany przez siebie w sposób demokratyczny przez wszystkich jego obywateli.

W tym dniu uchwała została podjęta jednogłośnie. W tym dniu członkami Litewskiej Komisji podjęli ją Stanisław Narutowicz, brat przyszłego pierwszego prezydenta Polski Gabriela Narutowicza. Jak powiedział sekretarz Rady Litewskiej Petras Klimas (1891-1929) był to doniosły akt w dziejach Litwy.

W tym dniu jego przyjaciel P. Klimas w książce „Mimo atsiminimų” (1979) napisał, że 16 lutego 1918 r. w Litwie, w Wielkiej 30 w uroczystej, pełnej powagi atmosferze pod przewodnictwem Stanisława Narutowicza podpisano Akt Proklamowania Niepodległości, wspólny dla wszystkich Litwinów niezależnie od ich poglądów, w której nie tylko nie odeszli od swej przysięgi i drogiego dziedzictwa, ale i praojcowi, przagniawszy swobodę.

Tego dnia głównego aktem, który ustaliliśmy powołaliśmy się do solidarności, różnicę między nami i innymi Litwinami oświadczając, że ostatecznie nie będziemy się opierać na siłę, ale na słowo, wieczny, niepodległość, którą możemy osiągnąć tylko w drodze dialogu i wzajemnej wrogości.

Tego dnia różnicę Akta Proklamowania Niepodległości, oświadczając, że ostatecznie nie będziemy się opierać na siłę, ale na słowo, wieczny, niepodległość, którą możemy osiągnąć tylko w drodze dialogu i wzajemnej wrogości.

Tego dnia różnicę Akta Proklamowania Niepodległości, oświadczając, że ostatecznie nie będziemy się opierać na siłę, ale na słowo, wieczny, niepodległość, którą możemy osiągnąć tylko w drodze dialogu i wzajemnej wrogości.

dokonaniu starannej rewizji, rozrzuć całą skład przygotowany do druku, skonfiskował kilka odtępek szrotkowych i zamknął samą drukarnię. Tylko niewielka ilość tego rzadkiego wydania, przetrwała w ten sposób, wydrukowana w innych miejscach. Wydawnictwo gazety również zostało zawieszona. Trzeba było kolportować po całej Litwie ten akt w potajemnie wydrukowanych ulotkach. Bojkotowały nas również władze okupacyjne. Ale przedarliśmy się przez wszystkie zapory dzięki zaufanym żołnierzom i proklamowanie niepodległości rozeszło się po świecie w gazet niemieckich, które jako pierwsze opublikowały tekst 16 lutego”.

Po proklamowaniu niepodległości potrzebne były ogromne wysiłki, aby wcielić ją w życie. Należało utworzyć instytucje państwowe, obronić się przed agresywnymi sąsiadami, uzyskać uznanie międzynarodowe. Niemcy nie spieszyły zrezygnować ze swych planów aneksjonistycznych, dlatego Litewska Tarcza, która od 11 lipca przybrała nazwę Litewskiej Rady Państwowej, musiała prowadzić oświadczenia politykę. Dopiero 20 października Niemcy zgodziły się zezwolić na utworzenie rządu. Tymczasowy Rząd Litwy został utworzony 9 listopada, tj. w przededniu kapitulacji Niemiec.

Powstałe Państwo Litewskie musiało odparować ataki Armii Czerwonej Rosji Radzieckiej, wojsk polskich i bermontowców. Broniono się i orężnie, i środkami dyplomatycznymi. Słabiutką Litwę ocailo to, że atakujący sąsiadzi rywalizowali ze sobą o jej terytorium, wojowali między sobą. Ciekawie jest odnotować, że w historiografii radzieckiej udowodniono, że bez Rosji Radzieckiej nie byłoby też niepodległej Litwy, natomiast w historiografii polskiej twierdzono odwrotnie — Litwa zachowała niepodległość tylko dlatego, że Polska wygrała wojnę z bolszewikami.

Jedni i drudzy na swój sposób mają rację. Jednakże istniał też nie mniej ważny trzeci czynnik, mianowicie ogromna wola samych ludzi Litwy utworzenia własnego niepodległego demokratycznego państwa po przeszło stuletniej niewoli. Znany polski historyk J. Ochmański pisał w „Historii Litwy” (1982): „Litwa, podobnie jak inne nowo powstałe w 1918 r. państwa europejskie — Polska, Finlandia, Estonia, Łotwa, Czechosłowacja, Węgry, zawdzięcza swą niepodległość trzem zwłaszcza czynnikom: klęsce militarystyki niemieckiej w I wojnie światowej, rewolucji socjalistycznej w Rosji oraz własnemu ruchowi narodowemu w Litwie”. Bez dażeń niepodległościowych wśród samych Litwinów żadne deklaracje wielkich mocarstw nie wskrzesiłyby Litwy jako samodzielnego państwa”.

Pracę nad odradzeniem

niepodległego Państwa Litewskiego zamknął Sejm Ustawodawczy, który zebrał się 15 maja 1920 r. w Kownie. Poczynając od układu pokojowego z Rosją Radziecką z 12 lipca 1920 r. Litwa zyskiwała coraz szersze uznanie międzynarodowe. Jesienią 1921 r. została ona przyjęta do Ligi Narodów, a w roku następnym Litwę wreszcie uznano de iure wielkie mocarstwa zachodnie.

Okres niepodległości, nad którym ciążyła utrata Wilna, problemy Kłajpedy, trwał wtedy niedługo. Związek Radziecki, korzystając z tak zwanego paktu Molotow — Ribbentrop, latem 1940 r. siłą wcielił Litwę do swego składu, przekształcił ją w związkową Republikę Radziecką. Tym razem niepodległość odzyskałszy po 50 latach.

W październiku ubiegłego roku na międzynarodowej konferencji historyków w Paryżu podejmowano próby wyjaśnienia osobliwości odzyskania niepodległości przez kraje bałtyckie w latach 1918 i 1990. Mówiąc o Litwie historyk amerykański A. Senn stwierdził, że odradzając się w roku 1918 w Europie Wschodniej państwa, jak też Litwa, nie miały jasno określonych swych granic. Z ich powodu było wiele sporów, nawet konfliktów zbrojnych. Obecnie Litwa nie ma tych problemów. Naddto, niepodległość w latach 1990—1991 odzyskano w warunkach pokojowych i Litwa o wiele prędzej uzyskała uznanie międzynarodowe, niż przedtem.

Dodatkowo wspomnę o jeszcze jednej ważnej rzeczy: bez względu na różnice poglądów, obecnie stosunki Litwy i Polski, w ogóle Litwinów i Polaków układają się bez porównania lepiej, niż w okresie międzywojennym. Zdaje się, że mamy wszystkie możliwości do rozwinięcia przyjacielskiej współpracy naszych krajów i narodów.

Zwiliw KRAUCIŃIENIENI,
kandydat nauk historycznych

Kwestie nadal aktualne

WRACAJĄC DO RAPORTU KOMITETÓW HELSINKSKICH O SYTUACJI MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH

Niebawem odbędą się wybory prezydenckie i wybory do rad samorządów powiatowych. Wezmą w nich udział również Polacy — obywatele Litwy. Jest nadzieja, że na Wileńszczyźnie zostaną przywrócone samorządy rejonowe. Jak dotychczas międzynarodowa opinia społeczna o sprawach Polaków Wileńszczyzny była informowana niedostatecznie albo wręcz pomijana. Dlatego celowo byłoby przypomnieć treść ważnego dokumentu, przyjętego 19.06.1992 w Kopenhadze. Jest to Raport Komitetów Helsińskich, dotyczący sytuacji polskiej mniejszości na Litwie i litewskiej w Polsce.

Przypomnę, że w kwietniu 1992 r. Litwę odwiedziła delegacja Komitetów mająca za zadanie ocenić sytuację polskiej mniejszości na Litwie po podpisaniu Deklaracji o przyjaznych stosunkach i dobrosąsiedzkiej współpracy między Republiką Litewską a Rzeczpospolitą Polską. W czerwcu, z podobnym zadaniem delegacja gościła w Polsce. Trzeba zaznaczyć, że komisja składała się z wysocy doświadczonych osób, znających się na specyfice stosunków narodowościowych; wchodzili do niej przewodniczący Komitetów Helsińskich Björn Elmuist, wice sekretarz Gerald Nagler i trzech członków Duńskiego oraz Szwedzkiego Komitetów Helsińskich, którzy sporządzili sprawozdanie o wizycie.

Wiadomo, że problemy mniejszości w obu krajach do pewnego stopnia są podobne. Obydwie mniejszości mieszkają na tych ziemiach od wieków, są emocjonalnie i majątkowo związane z ziemią swoich przodków, chcą rozwijać własną kulturę i jednocześnie czują niedosyt w prezentowaniu swoich interesów na szczeblu politycznym.

Delegacja spotykała się z przedstawicielami wielu środowisk w obu krajach. Zasluguje na uwagę wypowiedź wiceprzewodniczącego ówczesnej Rady Najwyższej Litwy B. Kuzmickasa, który bez cerekli oświadczył gościom: „Jest rzeczą nie do przyjęcia, żeby Wilno było otoczone przez obszar głównie zamieszkały przez Polaków”. Przypuszczam, że członkowie komisji przecierali oczy, aby się upewnić, że mają do czynienia z jednym z liderów europejskiego państwa, a nie z przywódcą zwa-

żnionego z sąsiadami ban-tostanu.

Z bicie serca można sobie przypuszczać, w jaki to sposób B. Kuzmickas i jego współtowarzysze chcą urzeczywistnić to marzenie. Co dotyczy rad rejonowych, komisja wyraźnie podkreśla, że brak miejscowej reprezentacji oznacza, iż Polacy nie mają obronnego mechanizmu przeciwko siłom, mającym na celu zmianę Polaków na Litwinów. Podkreśla się również możliwość pokrzywdzenia ludności podwileńskiej poprzez ideę tzw. „wielkiego Wilna”. Zanotowała komisja również fakty nieprawego zwalniania z pracy, przede wszystkim urzędników polskiej narodowości. Jakże są ogólne wnioski komisji? Żeby nie było posadzeń o zmyślenie, przytoczę dosłownie podstawowy wniosek komisji Komitetów Helsińskich:

„Sytuacja polskiej mniejszości na Litwie jest szczególnie ciężka w związku z agresywnym litewskim nacjonalizmem. Fakt, że Polacy, którzy są większością na terenie Wileńszczyzny są pozabawieni lokalnej reprezentacji — jest aktem dyskryminacji, pogwałcającym podstawowe zasady obrony mniejszości”. Dalej mówi się, że Polacy muszą być reprezentowani na wszystkich szczeblach władz, szczególnie w komisjach prywatyzacyjnych. Procedury zwrotu ziemi nie powinno się zwlekać pod byle pozorem. Nauczanie po polsku i w polskiej kulturze na wszystkich poziomach, a także na poziomie uniwersyteckim również jest wskazane. Są to wnioski bardzo liczące się komisji. Warto o tym pamiętać wszystkim działaczom po obu stronach granicy.

Litwa i Polska pragną iść drogą europejskiej cywilizacji. Dlatego trzeba przestrzegać norm europejskich. Po wyborach do Sejmu powstała nareszcie nadzieja na zmianę stosunku do polskiej mniejszości. My z kolei musimy jasno uświadomić, że żyjemy w Litwie, powinniśmy szanować jej ustawy, jej kulturę i historię. Ale będąc jej obywatelami mamy prawo też oczekiwać przestrzegania praw przyznanych wszystkim Europejczykom. Jesteśmy dziećmi Litwy, chcemy by była ona nam matką, a wówczas łatwiej o zgodę i miłość wzajemną.

Zbigniew SIEMIENOWICZ,
poseł na Sejm
Republiki Litewskiej

Wczoraj w bankach litewskich

Litewski komercyjny „Vyta”: dolar — 420,60 (skup), 433,40 (sprzedaż), marka niemiecka — 255,90 (skup), 263,70 (sprzedaż), rubel rosyjski — 0,50 (skup), 0,80 (sprzedaż).	0,61 (skup), 0,65 (sprzedaż).
Wileński komercyjny: dolar — 423 (skup), 433 (sprzedaż), marka niemiecka — 254 (skup), 261 (sprzedaż), rubel rosyjski —	0,55 (skup), 0,70 (sprzedaż).
„Hermis”: dolar — 423 (skup), 436 (sprzedaż), marka niemiecka — 255 (skup), 262 (sprzedaż), ru-	0,60 (skup), 0,70 (sprzedaż).
„Littimpex”: dolar — 420 (skup), 437 (sprzedaż), marka niemiecka — 251 (skup), 261 (sprzedaż), rubel rosyjski — 0,50 (skup), 0,70 (sprzedaż).	0,66 (skup), 0,70 (sprzedaż).
„Taurus”: dolar — 422 (skup), 434 (sprzedaż), marka niemiecka — 254 (skup), 261 (sprzedaż), ru-	0,62 (skup), 0,66 (skup), 0,66 (skup), 0,66 (skup).
„Baltic”: dolar — 425 (skup), marka niemiecka — 256 (skup).	

W wileńskim kościele św. Rafała w prawej bocznej nawie znajduje się tablica z następującym tekstem: „Bohaterskiemu obrońcy Kościoła i Ojczyzny w czasach niewoli księdzu Stanisławowi Piotrowiczowi proboszczowi parafii św. Rafała za Jego czyja 25.III.1870 r. Wolni rodacy”.

Na wstępie — słów kilka o osobie ks. Stanisława Piotrowicza. Urodził się w 1830 r. w rodzinie szlacheckiej, prawdopodobnie w Wilnie. (Ten fakt potrzebuje dodatkowych badań). Ojciec — Konstanty Józef Piotrowicz posiadał majątek Ratowce w powiecie dzisiejskim.

Ukończył wileńskie gimnazjum szlacheckie, a później — seminarium duchowne w Wilnie. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1855 r. i został przydzielony jako wikariusz do parafii w Holzszanach. Przez jakiś czas pracował też w parafiach w Gieranowie i Kalwarii. Od 1860 r. — proboszcz kościoła św. Rafała, na Śnipliszczach, później także zaczęła pełnić obowiązki dziekana Wileńskiego Dekanatu.

Oprócz pracy kapłańskiej wykładał religię w wileńskim gimnazjum żeńskim. Z polecenia władz duchownych w latach 1864—65 wyjeżdżał do oddziałów wojskowych gub. wileńskiej celem sprowadzania żołnierzy wyznania rzymskokatolickiego w czasie Wielkiego Postu. Najwłaściwiej obowiązków swoje spełniał wzorowo, skoro kilka razy otrzymał nagrody pieniężne: w 1860—61 r. — za nauczanie religii 100 rb. st.; w 1864—65 r. po 50 rb. st. za odprawianie spowiedzi w wojsku; zaś w 1869 r. nagrodzony został Krzyżem Kawalerskim za wykładanie religii w gimnazjum. Nagrody to były znaczne, skoro wynagrodzenie roczne pracy kapłańskiej wynosiło 400 rb.

Można więc przypuszczać, że piastując dość wysoki urząd duchowny — kierowanie Dekanatem Wileńskim — ks. Piotrowicz doskonale znał zakulisowe sprawy władz Diecezji, jej prelatów, prepozyta Zylńskiego i jego najbliższego otoczenia. Coraz bardziej zacieśniające się więzy między kierownictwem Diecezji a władzami w Sankt-Petersburgu budziły w nim słuszną niepokoj i pobudzały do działania. W pełni zdając sprawę, że walka w pojedynkę z kapitułą Zylńskiego, mianowanego przez protekcję Murawjewa, z góry jest skazana na przegrana, decyduje się na ostateczność. Wybiera dwie formy protestu — wygłoszenie kazania i publiczne spalenie modlitewnika w języku rosyjskim oraz napisanie odezwy „Do Duchowieństwa rzymskokatolickiego w Wilnie i całego ludu w powierzonym mi Dekanacie”.

Odezwa ma w podtytułach motto, trzy cytaty z Ewangelií św. Jana. W pierwszej potowie dokumentu zawarte jest określenie walki Kościoła rzymskokatolickiego z wrogimi Jemu siłami. Przy tym na samym początku wyraźnie zaznacza się, że „święta wiara... która mi wyznajemy, nazywa się Rzymko, a nie Petersbursko-katolicka”, by podkreślić tym, że nie uznaje żadnych władz rzymskokatolickiego Kolegium w Petersburgu. Natomiast w drugiej części odezwy jest opisana sytuacja w kierownictwie Diecezji: o ścisłych

powiązaniach prełata Zylńskiego z rządem carskim, o sposobie dojścia do władzy i otrzymaniu przez niego stopnia magistra teologii oraz nominacji na stanowisko przez oficjalny Petersburg. Ks. Piotrowicz znał fakty, których sam był świadkiem. Czyli, jak pisze: „coś mi sięzłazi i widzieli, to opowiadamy”.

Natomiast wydarzenia ostatnich miesięcy przed publicznym wystąpieniem księdza sytuację Kościoła jeszcze pogarszają. W dniu 25 grudnia 1869 r. zostaje wydany Dekret Cesarza Wszech Rosyjskiego Aleksandra II. Z jego treści perfidnie łaski „poddani bez różnicy wyznań... którzy za swój ojczyzny uważają język rosyjski, w tym lub innym dialekcie, żeby nie byli pozbawieni prawa korzystać z niego w sprawach swojej religii... łaskawie zezwo-

lano, 25 marca, w dzień Święta Zwiastowania Matki Boskiej ks. Piotrowicz udaje się do Ostrej Bramy, gdzie odprawia ranną Mszę św. Jak można się domyślić, w tym nabożeństwie poleca się Opiece M. B. Miłosierdzia. Tam również na stopniach, wiodących do Kaplicy pozostawia 2 egz. swojej odezwy. Przedtem 2 egz. zostawia w ławkach w kościele św. Rafała, a po jednym z chłopakami postępującymi wysiada do księcołów św. Jana, Wszystkich Św. i św. Piotra i Pawła.

Po powrocie do domu zabiera trochę modlitewnika wyrwaną za srodek, a także pisze kartkę, którą później wysłał na policję. W zakrytych zabiera świecę i zapalnik. W czasie Sumy, którą odprawiał ks. Rymowicz z parafii św. Jana, przed kazaniem ks. Piotrowicz wszedł na ambonę i z następującymi słowami zwrócił się do wiernych, pokazując książkę „Oto książka, która nie posiada autorytetu i powagi kościoła. Książka przysłana przez Zarząd Konsystorza; oni, którzy

czyż komisji śledczej generał Potapow meldował generał-gubernatorowi Kraju Wileńskiego, Kowieńskiego, Grodzieńskiego i Mińskiego, a także gubernatorowi m. Wilna: „w związku z taką manifestacją ks. Piotrowicza, fałszywym tłumaczeniem przez niego rządowych dekretów i jaśniego zamiaru przedstawić siebie ofiarą ich, uważam za potrzebne niezwłocznie zeznać go w jedną z odległych guberni pod ścisły nadzór policji”.

Już 26 marca uznano ks. Piotrowicza winnym. W toku śledztwa wyłoniła się sprawa osobis-

bydnu i rewizji w tym księdza wyjaśniła się nie tylko za co ks. Fijałkowski, Kowieński, Grodzieński i Miński, a także gubernatorowi m. Wilna: „w związku z taką manifestacją ks. Piotrowicza, fałszywym tłumaczeniem przez niego rządowych dekretów i jaśniego zamiaru przedstawić siebie ofiarą ich, uważam za potrzebne niezwłocznie zeznać go w jedną z odległych guberni pod ścisły nadzór policji”.

Już 26 marca uznano ks. Piotrowicza winnym. W toku śledztwa wyłoniła się sprawa osobisbydnu i rewizji w tym księdza wyjaśniła się nie tylko za co ks. Fijałkowski, Kowieński, Grodzieński i Miński, a także gubernatorowi m. Wilna: „w związku z taką manifestacją ks. Piotrowicza, fałszywym tłumaczeniem przez niego rządowych dekretów i jaśniego zamiaru przedstawić siebie ofiarą ich, uważam za potrzebne niezwłocznie zeznać go w jedną z odległych guberni pod ścisły nadzór policji”.

BOHATERSCY KAPLANI WILNA

Ślady obecności księdza Piotrowicza

lił posługiwanie się językiem rosyjskim w odprawianiu nabożeństw i innych religijnych obrządkach. Jest to zaspokojenie potrzeb miejscowej ludności”. Kopię tego Dekretu otrzymał ks. Piotrowicz jako Dziekan Wileńskiego Dekanatu dla natychmiastowego rozesłania do 15 podlegających mu kościołów wileńskich. Lecz, jak można się dowiedzieć z akt rewizji w mieszkaniu księdza, wykonane to przez niego nie było. W tym samym czasie z nagrodą za wierność w służbie cesarzowi wraca z Petersburga prelat Zylński. Nie czuł się on chyba w pełni zadowolony z otrzymanego wyróżnienia, rozumiejąc, że lud Boży i Duchowieństwo uznają go za zdrajcę. Więc zaistniała potrzeba zorganizowania oficjalnego pozdrowienia, również w imieniu Wileńskiego Dekanatu, czego też w ciągu trzech miesięcy domagano się od ks. Piotrowicza. Widząc nieugiętą postawę księdza, a także i nie wykonanie Dekretu w sprawie rozesłania ich do kościołów Dekanatu. W Episkopacie chyba przewidywano, że ten Dekret również następuje zwolnienie ks. Piotrowicza ze stanowiska Dziekana i proboszcza parafii św. Rafała z przeniesieniem go do parafii w Gierwiatach.

uzurpują władzę duchowną, jakie nie mają: Zylński, Niemiecka, Tupalski, Gerbutt — niech będą przekleci! Nam kazano odprawiać nabożeństwa po tych książkach szczytny, ja nie zgodziłem się z tym i dlatego mnie wydalają z Wilna. Bądźcie wytrwałymi i zanoście modły za mnie — grzesznika! Oddajcie siebie i Kościół Opiece Matki Boskiej”. Przy tych słowach zaczął palić książkę, co wywołało wielkie wzruszenie wśród wiernych. Ludzie zaczęli szlochać, tak że nie było słychać słów modlitwy, którą kapłan, również wzruszony, odmawiał. Po zejściu z ambyony ks. Piotrowicz leżał krzyżem przed ołtarzem, a lud, zgromadzony w kościele nie opuszczając świątyni, kontynuując modlitwy i śpiew. Policja z tego powodu nie odważyła się dokonać aresztu w kościele.

Ks. Piotrowicz natomiast po powrocie do zakrytych wysłał przez chłopca nazwiskiem Gorniewicz na policję kartkę, napisaną przed Sumą: „Ja wykonam obowiązek sumienia, a wy wykonujcie swoje obowiązki, natychmiast aresztujcie mnie”. Po krótkim czasie księdza aresztowano i osadzono w więzieniu. Natomiast w jego mieszkaniu na ul. Wilkomińskiej przeprowadzono szczegółową rewizję, w czasie której znaleziono w pięciu zeszkach spalonych modlitewników, a także zarzucone na pięciu rozdarte kawałki tych książek.

Już około północy zaczęto przesłuchiwanie ks. Piotrowicza. Z materiałów śledztwa doskonale widać, że zeznania Księdza podawane z pełną szczerzością i wiarą w słusność dokonanego czynu. „Ja to zrobiłem z głębokim przekonaniem i zgodnie z prawem kanonicznym, a także dla przykładu księdom i ludowi katolickiemu. Bez pozwolenia Państwa książy liturgiczne nikt nie ma prawa zmieniać. Jak powiedziano na Soborze Trydenckim: „każdy, kto pozwoli na jakiegokolwiek zmiany rytuałów, będzie przeklety”.

Następnego dnia przewodni-

tego niezadowolonia przeciwko osobie prełata Zylńskiego. Tę właśnie przyczynę starano się później uwypuklić w traktowaniu całej sprawy. Chociaż właśnie z tego powodu ks. Piotrowicz uniknął sądu, bowiem w czasie rozprawy sądowej nie udoby się uniknąć rozgłosu i niepotrzebnej kompromitacji osób, sprawujących władzę duchowną, a upoważnionych na to przez rząd. Czyli przewidywano, że ks. Piotrowicz nie zaważy się oskarżyć przed sądem prełata Zylńskiego i jego Kapituły. Dlatego uważano za korzystniejsze przedstawić go jako „religijnego fanatyka, opętanego przez głęboką nienawiść do prawosławia” i jak najszybciej wydaląc z Wilna.

27 marca ogłoszono wyrok na mocy decyzji administracyjnej: „zesłanie do gub. Archangielskiej pod ścisły nadzór policji”, a już wieczorem tego samego dnia wysiano go do Archangielskiej pod konwojem dwóch żandarmerów. Z dalszej korespondencji policyjnej wynika, że zesłanie dotarł 5 kwietnia do miejsca przeznaczenia w m. Szenkursk, a później — m. Mieżen, gdzie ustanowiono nad zesłanym szczególny surowy nadzór.

Wystąpienie ks. Piotrowicza wywołało znaczne poruszenie w kręgach policyjnych i rządowych. Wymieniono w tym czasie kilka depesz między Wilnem a Petersburgiem. Wyjaśniano nastroje wśród ludności, reakcję poszczególnych warstw społeczeństwa na wydarzenia w kościele św. Rafała. Z szczególną gorliwością szukano także egzemplarzy odezwy ks. Piotrowicza. Z kościoła Wszystkich Św. odezwa została w ten sam dzień, 25 marca przekazana prelatowi Zylńskiemu, z kość. św. Janą — na następny, po ingerencji samego prełata. Natomiast, w kość. św. Piotra i Pawła ks. Fijałkowski i jego sekretarz Taloszewicz spróbowali ukryć fakt otrzymania odezwy. Po aresztowaniu o-

bydnu i rewizji w tym księdza wyjaśniła się nie tylko za co ks. Fijałkowski, Kowieński, Grodzieński i Miński, a także gubernatorowi m. Wilna: „w związku z taką manifestacją ks. Piotrowicza, fałszywym tłumaczeniem przez niego rządowych dekretów i jaśniego zamiaru przedstawić siebie ofiarą ich, uważam za potrzebne niezwłocznie zeznać go w jedną z odległych guberni pod ścisły nadzór policji”.

Natomiast już 8 maja Stowarzyszenie Kapłanów kich na Wychodźstwie w Wilnie wydało odezwę „Do społeczeństwa Polskiego w Wilnie pod zaborem Moskwy z dnia 20 go” i oddzielną broszurę o tytule „Cierpienia Kościoła Litwie” z pełnym tłumaczeniem. Jakim sposobem w tym kim terminie odezwa znalazła w Paryżu — nie wiadomo. W aktach sprawy jest odezwa. Wiadomości o bohaterstwie ks. Piotrowicza głoszą, że nie rozesłała się po Wilnie Mińszczyzny, Kowieńskiego, Grodzieńskiego i Odgłosy tego wydarzenia, czego przykładem dla innych, spotykamy w tytułach politycznych w ciągu następnego roku.

Dopiero w 1873 r. ks. wicz został zwolniony od nadzoru policji, w tym roku osiedlił się w Wilnie. Lecz tam ponownie nie „wroga działalność”, z drugą trafiał pod ścisły nadzór, a w 1876 r. został zwolniony do gub. Ołoneckiej. Zwolnienie go tylko w Wilnie bez prawa zamieszkania w Wilnie i Pakowa 1883 r. zamieszkał w Petersburgu, gdzie pracował jako ryzniarz w kość. św. Katarzyny 1894 r. mając doborę władz miasta, wyjechał do Wilna na roczną kurację, zając ją o rok. W tym czasie podał prośbę o możliwość powrotu do Wilna i gub. Ołoneckiej. Otrzymał odmowę. Jak potwierdził się dziekan księdza Piotrowicza — nie na razie tajemnicą, to już temat dla nowych kawał. Tymczasem pozostaje odpowiedzieć: czym był czyn dla zniewołanego wartwo było? Najprawdopodobniej nie motny protest stał się w tym słabym promykiem w latach ciemności i pod ducha nowe pokolenie czących o wolność. Czy warto? Chyba świadectwo jest skromna tablica parafialnym kościele, obecności człowieka na który ksiądz Piotrowicz swoją ofiarą.

Czesława PACZKO Wilno

Honorarium przeliczone prenumeratę „K. W.”.

NA ZDJĘCIU: wileński św. Rafała. Fot. Bronisława Konarski

KOSCIELNE MURY

Kościelne mury, wieżycy strzeliste! Ile się uczuć w sercu może zmieścić Z tyłu was zegnam. Zostawajcie czyste, O, biały kto się waży was zbezcześcić, Was, świętych świątyni wileńskich trzydziście.

Kiedy mł odjazd gwiazd lokomotywy Jak klucze ostre stalowych obwieści. Wtedy rozgłosie w ton jeden płaczliwy, Wszystkie udercie na znak mej boleści, Wy, dzwonoń świątyni wileńskich trzydziście.

I dzwonce, dzwonce, jakęście dzwoniły! W one dni smutku, kiedy szlach w Wilnie Najdroższe zwolki co szły do mogiły Pełne słowami nie ujętej treści Wy, dzwonoń świątyni wileńskich trzydziście.

Wiersz pochodzi z antologii poetyckiej „Wilno”, wydanej w Białymstoku. Autor jest anonimowy. Wiadome jest, że wiersz ten został w 1946 r. w Podbrodziu w czasopiśmie „Głębokość” opublikowany w zbiorze „Głębokość”. Może ktoś z naszych Czytelników, kto był autorem tego utworu,

„Wszystko, co mam dla siebie, zostawię tutaj...”

Mieczysław ZBIGNIEW GRYSZKIEWICZ, urodzony w Wilnie na Żelaznej Chacie, w 1944 roku wyjechał z rodzicami przy Mostostawie, będącym początkowo w składzie rodziny Poniatowskich, kolejno w rodzinie Doboszyńskich, Januszkiewiczów, Chodźki na Mszę Świętą do kościoła św. Jakuba. Uczył się w podstawowej szkole nr 24 imienia Adama Mickiewicza przy ulicy Wileńskiej na przeciwko kościoła św. Katarzyny.

W 1957 roku 1939, symboliczny i niespełniony, wyjechał do Wilna. Do domu wrócił, wylakając losy wilitan. Do domu wrócił, wylakając losy wilitan. Do domu wrócił, wylakając losy wilitan.

wiek wie coś o wojennych losach tego żołnierza? Zimą 44-45 Zbigniew Gryszkiewicz, wyjechał do Polski, jako zmobilizowany żołnierz armii Berlinga, na ćwiczenia do Warszawy w II zapasowym pułku piechoty. Będą to już ostatnie tygodnie wojny... Później — Liceum Pedagogiczne w Gdańsku, praca w wiejskiej szkole, studia w Poznaniu. Szereg lat pracy w charakterze arbitra i radcy prawnego. Rok 1980. „Solidarność” i nowa karta życiorysu Zbigniewa Gryszkiewicza...

Tak można pokrótce scharakteryzować naszego rodaka. Jest stałym Czytelnikiem „Kuriera Wileńskiego”. Jak twierdzi, bardzo ceni tę gazetę. Wstąpił do redakcji, by zaobserwować dziennik do Gdańska i dla potrzebnych organizacji w USA. Przy okazji podzielił się swoimi spostrzeżeniami.

— Widzę, jak Wilno jest drogą dla Pana. To korzenie i dzieło, które tu zostało... Przed wojennym światłem wileńskiego miasta. Jak Pan porównuje swoją naszą rzeczywistość, naszą międzywładzie itd?

— Dni nie mogę odnaleźć tu, w Wilnie, tego, co było przed wojną. Zanim przyszedł ten dzień, który przyszedł między ludzi, który przyszedł między ludzi, który przyszedł między ludzi.

— Atmosfera, w której się chowała, była bardzo ciepła. Rodzina była też bardzo religijna. To pozostało we mnie do dzisiaj. Trafiły do mego serca i stały się dewizą życia słowa rodziców: „Wszystko, co mam dla siebie, zostawię tutaj”.

— Znana jest międzynarodowa działalność Pana w okresie „Solidarność” i stanu wojennego, na rzecz organizowania pomocy medycznej i przesyłek leków do Polski. Zresztą Kongres Polonii Amerykańskiej docenił to społeczne zaangażowanie, przesyłając wówczas do Polski tylko dwa „Medale Gwiazd”. Jeden dla Lecha Wałęsy, drugi — dla Pana.

— W czasie, gdy w 1980 roku wybuchł historyczny strajk na Stoczni Gdańskiej, pełniłem fun-

— Tak. Miałem typowy los dla ówczesnych obywateli tego kraju. Po ukończeniu Liceum Pedagogicznego w Gdańsku, kierowałem wiejską szkołą pod Puckiem. Sprzeciwiełem się usunięciu religii ze szkoły... Zostałem ja z koleżankami usunięty z pracy, z mieszkaniem. Musiałem przerwać zaoczne studia. Otrzymałem zakaz wykonywania zawodu nauczyciela. Była to pewnego rodzaju „śmierć cywilna”, wielka rozterka, gdyż w domu była żona i dwoje dzieci. W tej sytuacji mogłem odżyć na nowo i rozpocząć studia dopiero po Październiku 56, powrócić do pracy nauczyciela. Wstąpiłem również na wydział prawa na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jednocześnie pracowałem w księgarni. Po studiach przez wiele lat pracowałem w okręgowej komisji arbitrażowej.

W 80 roku, w sierpniu, rozpocząłem ożywioną działalność społeczną. Uważam ten okres życia za najbardziej aktywny i bardziej sensowny niż przewidywałem.

— Znana jest międzynarodowa działalność Pana w okresie „Solidarność” i stanu wojennego, na rzecz organizowania pomocy medycznej i przesyłek leków do Polski. Zresztą Kongres Polonii Amerykańskiej docenił to społeczne zaangażowanie, przesyłając wówczas do Polski tylko dwa „Medale Gwiazd”. Jeden dla Lecha Wałęsy, drugi — dla Pana.

— W czasie, gdy w 1980 roku wybuchł historyczny strajk na Stoczni Gdańskiej, pełniłem fun-

kcje radcy prawnego w dwóch bliźniaczych zakładach. Tam również wybuchły strajki. Zostałem wybrany na przewodniczącego obu komitetów strajkowych i automatycznie wszedłem w skład międzynarodowego komitetu, który kierował głównym strajkiem na stoczni. Po zwycięskim zakończeniu strajku, nastąpiła cała seria rozmów i pertraktacji między związkami zawodowymi „Solidarność” a rządem w sprawie poprawienia sytuacji materialnej i całej służby zdrowia. Zostałem zaproszony do rozmów w charakterze doradcy. Przedstawiłem delegacji solidarnościowej i przedstawicielom strony rządowej propozycję zorganizowania światowego solidarnościowego Banku Leków „Na ratunek”. Projekt przewidywał, że centrum światowe banku zostanie utworzone przy Kongresie Polonii Amerykańskiej w Chicago, a poszczególne oddziały w wielu miastach Europy Zachodniej. Konceptja została przyjęta przez „Solidarność”, służbę zdrowia i przedstawicieli rządu.

W konsekwencji 23 stycznia 1981 roku wyleciałem jako oficjalny delegat „Solidarności” do Chicago. W tym czasie cały świat zachodził i Ameryka szczególnie była zainteresowana tym, co się dzieje w Polsce, a słowo „Solidarność” i Lech Wałęsa były popularne. Kongres Polonii Amerykańskiej uznał przekazane mi pełnomocnictwa w tak ważnej sprawie i zorganizował mi objazd wszystkich ośrodków polonijnych w USA...

Po trzech miesiącach pobytu w USA, podobną akcją przeprowadziłem w wielu stolicach europejskich, zaczynając od Sztokholmu i Kopenhagi. Trzykrotnie byłem w Kanadzie, w Montrealu, Toronto i Ottawie. Tam została zorganizowana farmaceutyczna karetka pogotowia, działająca z bardzo dużą sprawnością.

Zaczęły napływać do Polski duże transporty, niejednokrotnie całe kontenery lekarstw, sprzętu medycznego, wyposażenia szpitali — też z innych krajów. W grudniu 1981 roku wyleciałem do Londynu na zaproszenie Brytyjskiego „Czerwonego Krzyża” oraz powstającego w Londynie oddziału Banku Leków „Na ratunek”. Tam uświadomiłem sobie, że wojennym w Polsce. Powrót do rodziny stał się niemożliwy. Pojechałem więc do Rzymu...

Rząd włoski poświęcił się maksymalnie: udośćpełnił 40 łówek w dwóch największych szpitalach rzymskich dla chorych dzieci i dorosłych z Polski, wymagających skomplikowanych operacji. Rząd włoski podjął również decyzję zwolnienia z opłat pocztowych paczki wysyłane do Polski. Po 5 latach trwania tej akcji — w roku 1985 — oszacowano wartość pomocy na około 300 mln USD.

— Jak zaczęła się ponowna więź z Wilnem?

— W lutym ubiegłego roku, w czasie pobytu w Gdańsku Jana Mincewicza, zapoznano nas. Po dłuższej rozmowie prezes ZPL zaproponował mi powtórzenie mojej amerykańskiej eskapady, ale tym razem na rzecz Polaków zamieszkałych na Wileńszczyźnie. Konkretnie na rzecz powstającego Uniwersytetu Polskiego w Wilnie i ZPL. Propozycję przyjąłem z radością.

— Wiosną ubiegłego roku wyjechał Pan do Chicago, jako pełnomocnik Uniwersytetu Polskiego na Stany Zjednoczone i Kanadę. W Kongresie Polonii Amerykańskiej, jako gość oficjalny, poruszał Pan również inne sprawy Polaków na Litwie...

— Udało się zainteresować Polonią Amerykańską warunkami życia na Wileńszczyźnie. W konsekwencji w Chicago powstało Towarzystwo Przyjaciół Uniwersytetu Polskiego w Wilnie. W efekcie — w maju ubiegłego ro-

ku przybył również na Litwę prezes Kongresu Polonii Amerykańskiej — Edward Moskal z delegacją. Odwiedzili Uniwersytet Polski, ZG ZPL. Miało też miejsce spotkanie z Vytautąsem Landsbergiem.

Obecnie Towarzystwo w Chicago organizuje, pomoc na rzecz Uniwersytetu Polskiego w Wilnie. Szczególnie zaangażowani są biskup Tadeusz Jakubowski, prezes KPA Edward Moskal, prezes Zarządu — ksiądz Kazimierz Wronka. Ofiarom organizatorem jest pan Witold Szablowski, pełniący jednocześnie obowiązki prezesa organizacji „Freedom For Poland”. Ogromnej pomocy udzielają pan Kazimierz Rybaltowski, rodzina Konstantego Siemaszki, małżeństwo Irena i Jerzy Przyłuski. Pan Przyłuski jest dyrektorem Kongresu Polonii Amerykańskiej. Na miano wielkiego fundatora UPW zasłużył nieodrodnym w ofiarności, pan Janusz Kudła. Jeszcze poza profesorem Edwardem Borowskim i panem Józefem Szyjęką, niestudyznymi działaczami na rzecz Polaków na Litwie — chciałbym podziękować rodzinie pana Stanisława Kurapatowskiego oraz mojej żonie Irenie za zrozumienie, pomoc i poparcie moich poczynań dla dobra Polaków mieszkających na Litwie, Białorusi i Ukrainie.

— Tym razem poznał Pan stan ekonomiczny i był mieszkancom w Wileńszczyźnie, odwiedzając Czarny Bór, Taborzyki, Turgiele. Zauważył Pan ciękie warunki życia ludzi na wsi, zauważył Pan również tę drugą, czarną apację, którą przeciwstawieniem był przykład w Turgiele — twórczość i ofiarne życie malarza ludowej Anny Krepeszl. Czego życzyłby Pan Polakom w Wilnie i jego okolicach?

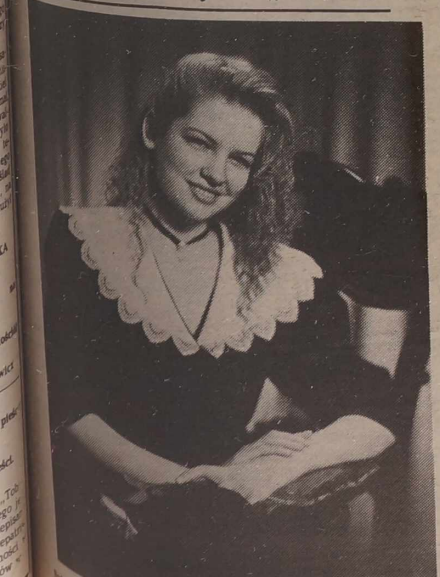
— Przede wszystkim wierności najpiękniejszemu tradycjom tysiącletniej polskiej chrześcijańskiej kultury. Zyczymy rozwoju ekonomicznego i społecznego. Nade wszystko zyczymy przywrócenia stosunków Polaków ze wszystkimi narodowościami zamieszkującymi Litwę. Chciałbym wierzyć, że przepięknie słowa Adama Mickiewicza „Litwo, Ojczyzno moja...” znów odzyskają swoją dawną prawdę o współżyciu wszystkich naszych narodów. W ciągu wieków żył tu zgodnie Polacy, Litwini, Tatarzy, Rosjanie, Białorusini, Ormianie. Żydz do dziś dnia nazywają Wilno drogą Jerolimom...

— Na pożegnanie jeszcze bym dodał, że w Polsce, w Europie i na całym świecie — jakkolwiek byłyby piękna i powabna walka o wolność — nie może być to wolność od Dekalogu. Jedyną drogą do prawdziwej wolności i prawdziwego pomyślności całych społeczeństw jest uznanie i realizowanie wielkiego Prawa Miłości zawartego w Chrystusowej Ewangelii.

— Dziękuję serdecznie Panu za wszystkie szlachetne intencje i pamięć o nas.

Rozmawiała
Alina LASSOTA
Fot. Bronisława Kondratowicz

Konkurs „Dziewczyna „Kuriera”

Odezwą prezydenta do rządu Republiki Litewskiej w sprawie rozwoju inicjatywy prywatnej

Dla zachowania i rozwoju potencjału gospodarczego Litwy, opartego na prawie własności prywatnej oraz swobodzie działalności gospodarczej obywateli, a także stworzenia pomyślnych warunków i gwarancji przejawu pozytywnych dla społeczeństwa wysiłków gospodarczych i inicjatyw jest rzeczą celową:

1. Wcielenie w życie gwarancji prawnych ugruntowania własności prywatnej, jej nietykalności i ochrony;
- wniesienie poprawek do kodeksu cywilnego i karnego, zapewniających prawa podmiotów gospodarczych i obywateli oraz gwarancje konstytucyjne; opracować i przedstawić Sejmowi do omówienia w trybie priorytetowym projekt kodeksu komercyjnego (gospodarczego);

- przyspieszyć ratyfikację konwencji i zaleceń Międzynarodowej Organizacji Pracy, koordynując zgodność stosunków między pracownikami a pracodawcami z normami międzynarodowego;
- rozpatrzyć i zrewidować obowiązujące ustawy Republiki Litewskiej w celu stworzenia pomyślnych warunków do gospodarowania i inwestycji oraz gwarancji dla podmiotów gospodarczych Litwy i krajów obcych;
- zrewidować i odwołać rozporządzenie i uchwały rządu Litwy, ograniczające realizację praw własnościowych w działalności gospodarczej;
- uproszczyć i racjonalizować przepisy administracyjne w zakładaniu i rejestracji podmiotów gospodarczych oraz reglamento-

waniu warunków ich działalności; zastrzyc odpowiedzialność funkcjonariuszy i pracowników państwowych za łamanie tych przepisów.

2. Założyć agencję rozwoju drobnej i średniej przedsiębiorczości, zapewniającą skuteczną organizacyjną oraz informacyjną - metodyczną obsługę prywatnych przedsiębiorców i małych przedsiębiorstw oraz koordynację wdrożenia na Litwie programu pomocy technicznej i finansowej, świadczonej przez inne kraje i organizacje międzynarodowe dla rozwoju sektora prywatnego.

3. Ukształtować linię kredytów ulgowych w celu kredytowania małych przedsiębiorstw wykorzystujących do tego celu środki funduszu zatrudnienia i inne prywatyzacji i inne.

O wdrażaniu środków przewidzianych w niniejszej odezwie i jej wynikach proszę informować systematycznie.

Tymczasowo p.o. prezydenta
Republiki Litewskiej
Algirdas BRAZALUSKAS

Śladami Sienkiewiczowskiego „Potopu”

3. Rzecz o Słonecznym Zegarze

W jednym ze swych listów do księcia Bogusława pisany z Kiejdan, Janusz Radziwiłł prosi go „pilno o wywiezienie dobrego krawca i szewca, których nam wielce nie dostaje”.

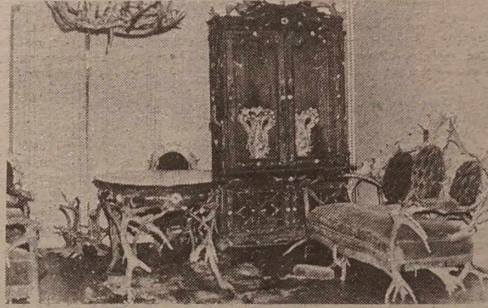
W kiejdańskim muzeum krajoznawczym jeszcze 6-7 lat temu można było obejrzeć oryginalną szatę Janusza Radziwiłła, skrojoną i uszytą przez być może sprowadzonego z importu dobrego krawca. Ta suknia radziwiłłowska nie jest dziś w muzeum ekspozycyjna, oddano ją do pracowni restauratorskiej. Ślady po radziwiłłowskiej można tu jednak odnaleźć, aczkolwiek w tym muzeum (założono je w latach 1921-1922) różne niezbyt piękne rzeczy się działy w trakcie gromadzenia zbiorów, czego dowodem — wnioski sprowadzanych tu niejednokrotnie w ostatnim dziesięcioleciu komisji.

Cenniejsze eksponaty nie trafiły do inwentarza, albo — uległy one przedwziewnej zamianie (np. eksponat figurujący pod o-pisem „szpada — 1812 r., drzewo, stal” (nr 503) zamieniono na szczytkę do czesania lnu, „szytlet — srebro, żelazo” (nr 1144) — na fotografię „medal za odwagę za zwycięstwo Izmailu” (nr 1046) — na sierć i... i tak dalej.

To i owo jednak się zachowało. Z epoki bardzo wczesnej oraz z późniejszych stuleci. Z tych późniejszych — uwagę zwracają meble z salonu myśliwskiego, dawniej własność hrabiego Zabieliły (patrz zdjęcie), które na międzynarodowej wystawie w Paryżu (1920) zostały wyróżnione złotym medalem.

Najcenniejszym bodaj eksponatem jest zegar słoneczny, będący ozdobą, nie wnętrza muzeum, ale okalającego gmach muzeum trawnika (patrz zdjęcie).

Na temat krawców, których ówczesnie, jak pisze Janusz Radziwiłł „wielce nie dostawało” nie udało mi się, niestety, zgromadzić żadnej statystyki (w ponad 200 lat później, a dokładniej — w 1899 r. w Kiejdanach było 25 krawców — mężczyzn

i 20 krawcowych — kobiet). Jednak z oświatą było niena-godnie, a nawet całkiem dobrze. W 1625 r. Krzysztof Radziwiłł założył szkołę reformowaną oraz bibliotekę. Około 1650 r. Janusz Radziwiłł założył drukarnię i sprowadził do niej syna słynnego drukarza gdańskiego nazwiskiem Rhet. W 1653 r. drukarnia wydała trzy okazałe książki w języku litewskim sygnowane nazwiskiem wydawcy: „Kiedaynisie, drukawoja Joachimas Jurgis Rhetas”. Janusz Radziwiłł złożył także papiernię, produkowała ona papier wysokiej jakości, nie był on gorszy od holenderskiego, miał znaki wodne: Civitas Caodunensis (współcześni podrabia-cze mieliby z takim papierem wiele do roboty).

Materiały dokumentalne z tamtych czasów można dziś w muzeum odnaleźć, ale jest to już misja skrzyżnego badacza.

Moją uwagę zwrócił wspomniany już wyżej zegar słoneczny. Przywędrował tu z kiejdań-skiego pałacu hrabiego Tottlebe-na. Czy pałac hrabiego wysa-dzony w powietrze w 1944 r. stał w miejscu dawnego pałacu radzi-wiłłowskiego? O tym dzisiejsi mieszkańcy Kiejdan nie bardzo potrafią powiedzieć. Wiadomo tyl-ko, że hrabia Tottleben przebu-dował dawny dwór hrabiów Cza-pskich, rozszerzył teren parku, założył klomby. Starzy mieszkań-cy Kiejdan pamiętają aleje tego parku ozdobione rzezbami — by-ła tam cała grecka mitologia: postaci antycznych bogiń i bog-ów sprawiali niesamowite wra-żenie, osobiście nocą przy po-świacie księżycza. Bogaty drzewo, stan, stada łabędzi, fontanny, iluminacje... Wszystko to, tę cu-downą bajkę, można dziś tylko sobie wyobrazić.

Hrabia Tottleben miał ponadto szczególny pociąg do kultury tu-reckiej. Jedyny dziś ślad po nim — strzelisty minaret mahome-tański, z balkonem na wieży, z którego rozciąga się piękny widok na panoramę Kiejdan. W

parku było także mnóstwo „ob-cych domków” — tureckich, ru-muńskich, bułgarskich. Hrabia Tottleben, przywódca wojska car-skiego, był z zawodu inżynierem.

Za czasów hrabiego Stanisława Czapskiego oraz jego syna Ma-riana (pierwsza połowa XIX w.) była tu słynna galeria obrazów i bogata biblioteka, a wokół dworu rozciągał się park angielski. Wszystko to... było...

Dziś... Dziś będący w zbiorach kiejdańskich muzeum obraz (nr 1012) „Św. Józef z Chrystusem” (XVIII w.) został zamieniony na... ramkę z drewna.

...Po dokonanych w ostatnich latach pracach restauratorskich przywrócono do życia stary drewniany kościół w Kiejdanach pod wezwaniem Świętego Józefa. O tym kościele i o rozmowie z je-go plebanem — w następnym odcinku.

(Cdn.)

Kiejdan
Alwida ROJSKA
Fot. W. Charin

PODZIĘKOWANIE

Serdecznie dziękujemy wszystkim a szczególnie księżom J. Obrebskiemu i A. Frusewiczowi za pomoc i wsparcie w ciężkiej chwili utraty ukochanego Meża i Ojca Józefa Rymowicza.

Zona i dzieci

WYMIENIAMY

dolary na DM, walutę na ru-ble, talony.

Zwracać się: Vilnius, tel. 42-07-45. (Zam. 1583)

Pogoda

Litewska Służba Hydrometeoro-logiczna przewiduje na 13 lute-go zachmurzenie, wiatr, bez opa-dów. Temperatura 0-5 stopni ciepła.

W ciągu następnych dwóch dni krótkotrwałe opady. Tempe-ratura w nocy od -4 do +1, w dzień 0-5 stopni mrozu.

Kalendarium

- Sobota (13.II) jest 44 dniem 1993 r. Do końca roku 321 dni.
- Znak Zodiaku — Wodnik.
- Imieniny: Katarzyny, Grze-gorza.
- Wschód Słońca — 7.46, za-chód — 17.21. Długość dnia 9 godz. 35 min.
- Księżyc. Ostatnia kwadra o 16 godz. 58 min.
- Niedziela (14.II)
- Imieniny: Liliany, Lili, Wa-lentego.
- Wschód Słońca — 7.44, za-chód — 17.23. Długość dnia 9 godz. 39 min.
- Poniedziałek (15.II)
- Imieniny: Jawity, Faustyna, Józefa, Saturnina.
- Wschód Słońca — 7.42, za-chód — 17.25. Długość dnia 9 godz. 43 min.
- Wtorek (16.II) jest 47 dniem 1993 r. Do końca roku 318 dni.
- Znak Zodiaku — Wodnik.
- Imieniny: Danuty, Daniela, Julianny, Sywina.
- Wschód Słońca — 7.40, za-chód — 17.27. Długość dnia 9 godz. 47 min.

Maturzyści kl. XII A
WILEŃSKIEJ SZKOŁY ŚREDNIEJ NR 14
serdecznie zapraszają absolwentów na tradycyjną studniówkę, która się odbędzie 20 lutego o godz. 17.00.
(Zam. 1670)

Maturzyści polskich klas
WIECZOROWEJ SZKOŁY NR 2
w Wilnie (ul. Vykinto 11) uprzejmie zapraszają absolwentów i nauczycieli tej szkoły na studniówkę, która odbędzie się 20 lutego o godz. 17.00.
(Zam. 1670)

Bankas HERMIS
18 lutego br. o godz. 14
BANK HERMIS
ORGANIZUJE
AUKCJĘ WALUTY
WYMIENIALNEJ I NIETYMIENIALNEJ
Aukcja odbędzie się w lokalu „Baltijos biržas” Pamenkalnio 7.
Rejestracja sprzedających do 17 lutego br.
Rejestracja kupujących do 18 lutego br.
W dniach pracy od godz. 8.30 do 13.00 i od 14.00 do 17.00.
Adres: Pylimo 2, gab. 221.
Informacja: 61-97-70, 22-68-42.
(Zam. 1670)

PRYWATNEJ FIRMIE
są potrzebni:
sprzedawczyńce do kiosku nie mające praktyki w dziale handlowej,
kierowca z własnym samochodem osobowym
Vilnius, tel. 76-53-75 od godz. 18.00 do 19.00.
(Zam. 1680)

NR VRAZMUSFR
Skorzystać z okazji! udania się 18 i 26 lutego br. do lokarek do Polski. Dwa dni na sprawy handlowe i Piotrkowie Trybunalskim.
Koszt podróży: 15 USD i 4000 tal.
Nasz adres: Vilnius, Pakalnes 13-9, tel.: 22-27-30.
(Zam. 1670)

PRZYJMĘ
DZIEWCZYNE
do pracy w Polsce.
Oferty listowe z fotogra-fią całej sylwetki przysyłać: Vilnius — „Kurier Wileński” — biuro ogłoszeń.
(Zam. 1670)

SPRZEDAM
komplet młokkich mebli „Galve”.
Zwracać się: Vilnius, tel. 26-36-74.
(Zam. 1656)

UKF 69.05
Znad Wili!
Rozgłośnia radiowa

Radio „Znad Wili!” codziennie od 14.00 do 2.00 na częstotli-wości 69,05 MHz proponuje na-stępujące stałe pozycje progra-mu:

- Serwisy informacyjne: od 14.00 do 24.00 co godzinę,
- Przegląd prasy: 14.40
- Ogłoszenia reklamowe: 15.15, 16.15, 18.15, 21.15
- Przegląd imprez kulturalnych: 16.40
- Serwis sportowy: 15.40
- Wieczór w telewizji: 18.35
- Konkurs błyskawiczny: 18.40
- Dobranocka: 20.30
- Muzyczna noc: 24.00.

Zapraszamy również do stu-chania następujących progra-mów:

- Sobota, 13 lutego: 17.00 — „Weekend z budą”, program uczniów Wileńskiej Szkoły Średniej im. Wł. Syrokomi. 20.30 — Konkurs dla dzieci, 22.10 — Konkurs weekendowy „Sto py-tań”, 23.10 — Radiodykoteka.
 - Niedziela, 14 lutego: 20.30 — Konkurs dla dzieci, 22.10 — Konkurs weekendowy „Sto py-tań”, 23.10 — Compact na ży-czenie.
 - Poniedziałek, 15 lutego: 17.30 — Gość radia „Znad Wili!”, 23.10 — „Music Box”.
- Dział reklamy radia „Znad Wi-li!”: 2019 Vilnius al. Laisvės 60, tel.: 42-94-57.

NIEDZIELA, 14 LUTEGO

8.30 - Program dnia. 8.35 - Dzień dobry. 8.50 - "Lieto..." 9.00 - Dla dzieci. 9.45 - "Abc-dziwny świat". 10.00 - Wybory...

choreograficzne. 16.30 - Teledziewczyna. 17.10 - Mistrzostwa tenisowe Litwy. 17.50 - Wiadomości. 18.00 - Litwa i świat. 18.30 - Morze. 19.05 - Estrada młodzieżowa-92. 19.55 - Nasz elementarz. 20.00 - Dobranocka. 20.25 - Reklama. 20.30 - Nowości. Opinie. 21.00 - Wideo-spektakl. V. Krevė. "Skirgaila". 23.30 - Wiadomości wieczorne. 23.45 - Labirynt.

7.00 - Zawszad o wszystkim. 7.10 - Retro minikino. 7.20 - Poranek tygodnia (w jęz. białoruskim). 7.50 - Człowiek z zyspiska. 8.10 - Film anim. 8.20 - Wideoteledzi. "Ja, Ty, Tam". 8.30 - Biblia dla wszystkich. 18.00 - Trans. TVP. 19.10 - Program studia wideoreklam. 19.30 - Wieczorynka w Trokach. 20.00 - Trans. TVP. 21.05 - Oaza M. 21.30 - Piętro 18/17. 22.10 - Kino - moja miłość. Film fab. reż. A. Juzenasa, "Zamordowany". Film fab. USA. "Sam w domu".

6.10 - TV Stowarzyszenie Dziecięce. 16.50 - Technodrom. 17.00 - Dziennik. 17.20 - Program. 17.25 - NEP. 17.55 - Godzina gwiazd. 18.35 - Bramka. 19.10 - TV serial. "Gorjaczew i inni". 19.40 - Dobranocka. 19.55 - Reklama. 20.00 - Dziennik. 20.35 - Program. 20.40 - Film fab. "Dama z piaskiem". 22.20 - Krok ku wolności. 22.25 - Beau monde. 22.45 - A jednak. 23.20 - TV galeria. 23.40 - Eugenik i... 24.00 - Muzyka jazzowa. 0.30 - Ekspres prasowy.

7.00 - Więści. 7.20 - Reklama. 7.25 - Czas biznesmenów. 7.55 - Ścisłe tajne. 8.55 - Paralele. 9.10 - Złota ostroga. 9.40 - Pokazuje K-2. 10.35 - TV krzyżówka. 11.05 - Film fab. "Bezpośrednia transmisja". 12.35 - Film anim. 12.40 - Sprawa chłopska. 13.00 - Więści. 13.20 - Reklama. 13.25 - TV film dok. 14.20 - Folklor. 15.00 - TV film o biznesie. 15.30 - Więści. 15.45 - Studio. "Wzrost". 16.15 - Odbicie. 17.00 - Ratunek-911. 18.00 - W. Astafjew. 18.20 - Biznes w Rosji. 18.45 - Święto go dzień. 18.55 - Reklama. 19.00 - Więści. 19.20 - Reklama. 19.25 - Ekspocentrum. 19.30 - Poniedziałkowy kryminał. 20.30 - Uwaga, przebieg. 21.00 - Chwila prawdy. 21.55 - Reklama. 22.00 - Więści. 22.20 - Mówią gwiazdy. 22.25 - Karuzela sportowa. 22.45 - Na sesji RN FR. 23.00 - Kompozytor E. Denisow.

9.00 - Wiadomości. 9.05 - Film anim. 10.20 - Film dok. 11.15 - Koncert dla dzieci. 11.30 - Wzręczanie nagród narodowych Litwy w dziedzinie kultury i sztuki. 12.30 - Msza św. w wileńskiej Bazylice Archikatedralnej. 13.30 - Fragment koncertu laureatów konkursu międzynarodowego 1992 r. 14.00 - TV rozgrywa. 14.30 - Film fab. czeskiej TV. "Upiór Canterville". 15.50 - Koncert zyczeń. 17.20 - Sygnatariusz Aktu Niepodległości por. P. Dovydatis. 17.50 - Wiadomości. 18.00 - Uroczysta akademii z okazji 75 rocznicy odrodzenia i niepodległości Państwa Litewskiego oraz koncert w Litewskim Teatrze Opery i Baletu. 20.00 - Dobranocka. 20.30 - Panorama. 21.00 - Obrządek symfoniczny M. K. Ciurlionisa. "Las". 21.15 - Akt wolności. Na 75-lecie proklamowania niepodległości Litwy. 22.00 - Koncert. 22.30 - Show mody tolewskiej. "Ryga-92". 22.55 - Wscibska kamera. 23.15 - Wiadomości wieczorne.

7.00 - Poranek z TV (w jęz. polskim). 8.00 - Program. "Kha-ki". 8.10 - Film anim. 8.20 - Przy tel. 42-81-52 posel na Sejm M. Czobot. 8.30 - Biblia dla wszystkich. 4.55 - Program dnia. 5.00 - Dziennik. 5.20 - Gimnastyka. 5.30 - Poranek. 7.45 - Firma gwarantuje. 8.00 - Dziennik.

8.20 - Wesole nutki. 8.35 - Film anim. 8.50 - TV serial "Rzeka kłamstwa" (4). 9.40 - TV serial "Gorjaczew i inni" (3). 10.10 - Rock. 10.50 - Ekspres prasowy. 11.00 - Dziennik. 11.20 - TV przedstawienie. G. Simenon - "Maigret i stara dama" (1). 13.50 - Film anim. 14.00 - Dziennik. 14.20 - Program. 14.25 - Wiadomości komercyjne. 14.40 - Świat pieniędzy A. Smitha. 15.10 - Program Litewskiej TV dla dzieci. 16.05 - Rock. 16.45 - Jak odnieść sukces. 17.00 - Dziennik. 17.20 - Program. 17.25 - Litwa dziś. 17.50 - TV serial. "Rzeka kłamstwa" (4). 18.40 - Miniatura. 18.55 - Temat. 19.40 - Dobranocka. 19.55 - Reklama. 20.00 - Dziennik. 20.35 - Program. 20.40 - Spektakl Litewskiej TV. "Władza". 22.30 - Maksyma. 23.05 - Dziennik. 23.25 - Program. 23.30 - Program rozrywkowy. 24.00 - Ekspres prasowy. 0.10 - TV przedstawienie. G. Simenon "Maigret i stara dama" (1).

7.00 - Więści. 7.20 - Reklama. 7.25 - Czas biznesmenów. 7.55 - Chwila prawdy. 8.50 - W wolnym czasie. 9.05 - Nasz sad. 9.35 - Program publicystyczny. 9.55 - Kompozytor E. Denisow. 10.50 - Reporter. 11.05 - Film fab. "Łowca węzów". 12.40 - Sprawa chłopska. 13.00 - Więści. 13.20 - Reklama. 13.25 - Film fab. "Objobi-66". 15.00 - Telegiada. 15.30 - Więści. 15.45 - Karawana. 16.15 - Rewia kaukaska. 17.00 - Kiedy byliśmy dziećmi. 17.15 - Esmi. 18.00 - Wiadomości parlamentarne. 18.15 - Inni Rosjanie. 18.45 - Święto go dzień. 18.55 - Reklama. 19.00 - Więści. 19.20 - Reklama. 19.25 - TV serial. "Santa Barbara" (132). 20.15 - Platforma sztuki R. Szczerdin. 21.00 - Data z Gajdarem. 21.30 - Koncert. 21.55 - Reklama. 22.00 - Więści. 22.20 - Mówią gwiazdy. 22.25 - Karuzela sportowa. 22.30 - Koncert. 22.45 - Na sesji RN FR. 23.00 - Program muzyczny.

9.00 - Program dnia. 9.05 - Pod własnym dachem. 9.50 - Film kryminalny Niemieckiej TV "W poszukiwaniu zabójcy". 18.00 - Wiadomości. 18.15 - Program dyskusyjny "Gimnazjaliści". 18.45 - Muzyka zachodnia. 18.55 - Studio sportowe. 19.25 - Nie ma tego zęgo, co by na dobre nie wyszło. 19.35 - Reformator rolna. 19.55 - Nasz elementarz. 20.00 - Dobranocka. 20.25 - Reklama. 20.30 - Panorama. 21.00 - Wideofilm "Judyta". 21.40 - Program NTV. 23.15 - Wiadomości wieczorne.

4.55 - Program dnia. 5.00 - Dziennik. 5.20 - Gimnastyka. 5.30 - Poranek. 7.45 - Firma gwarantuje. 8.00 - Dziennik. 8.20 - Popatrz, postuchaj. 8.40 - TV serial "Rzeka kłamstwa" (5). 9.30 - W świecie zwierząt. 10.10 - TV Stowarzyszenie Dziecięce. 10.50 - Ekspres prasowy. 11.00 - Dziennik. 11.20 - TV przedstawienie. G. Simenon - "Maigret i stara dama" (2). 12.35 - TV film fab. "Przeciwko sobie" (2). 13.40 - Film anim. 14.00 - Dziennik. 14.20 - Program. 14.25 - Rozmaitości TV. 15.10 - Notes. 15.15 - TV serial "Emil z Lenenbergi". (12). 15.45 - Spiewa T. Suworow. 16.00 - Mówiąc między nami... 16.20 - Film anim. 16.50 - Technodrom. 17.00 - Dziennik. 17.20 - Program. 17.25 - Kanał Ostankino. 17.50 - TV serial "Rzeka kłamstwa" (5). 18.45 - Mozaika muzyczna. 19.00 - Zęby to diabli... 19.40 - Dobranocka. 19.55 - Reklama. 20.00 - Dziennik. 20.35 - Program. 20.40 - Film fab. "nabł". "Rosja, którą utraciliśmy". 23.00 - Dziennik. 23.20 - Program.

23.25 - Klub. 0.05 - Ekspres prasowy. 0.15 - TV przedstawienie. G. Simenon - "Maigret i stara dama" (2).

7.00 - Więści. 7.20 - Reklama. 7.25 - Czas biznesmenów. 7.55 - Lata z Gajdarem. 8.25 - Koncert poranny. 8.40 - Inni Rosjanie. 9.10 - Ustami dziecka. 9.55 - Esmi. 10.40 - Koncert. 11.05 - TV serial "Santa Barbara" (132). 11.55 - "Burda Moden" proponuje. 12.40 - Sprawa chłopska. 13.00 - Więści. 13.20 - Reklama. 13.25 - Filmy dok. 15.10 - Sygnal. 15.30 - Więści. 15.45 - Studio "Wzrost". 16.15 - Daleki Wschód. 17.00 - Program religijny. 17.30 - Mistrzowie. 18.00 - Daleko do Moskwy... 18.45 - Święto go dzień. 18.55 - Reklama. 19.00 - Więści. 19.20 - Reklama. 19.25 - Ekspocentrum. 19.30 - TV serial "Santa Barbara" (133). 20.20 - Program EKS. 20.30 - Koncert. 21.00 - Studio "Notabene". 21.55 - Reklama. 22.00 - Więści. 22.20 - Mówią gwiazdy. 22.25 - Karuzela sportowa. 22.30 - Nie był dinozaur. 22.45 - Na sesji RN FR. 23.15 - Czysta nr 9.

9.00 - Program dnia. 9.05 - Amerykański film fab. "Purpurowa róża Kairu". 10.20 - Festiwal kultury etnicznej "Zemyna". 18.00 - Wiadomości. 18.15 - Film dok. 18.30 - Cykl programów edukacyjnych "Witaj, Francjo!". 19.00 - Współpraca energetyków Litwy i Danii. 19.30 - Nasz był. 20.00 - Dobranocka. 20.25 - Reklama. 20.30 - Panorama. 21.00 - Utraty i odkrycia. 21.15 - Co zaszło trwa. 21.55 - Francuski film fab. "Wędrownik po Paryżu". 23.15 - Wiadomości wieczorne.

7.00 - Jesteśmy z wami w ten wczesny ranek [w jęz. ukraińskim]. 7.50 - Na cybłach grał P. Prunskus. 7.55 - Sportowcy przy barykadach. 8.10 - Film anim. 8.20 - Przy tel. 42-81-52 posel na Sejm A. Eigirdas. 8.30 - Biblia dla wszystkich.

4.55 - Program dnia. 5.00 - Dziennik. 5.20 - Gimnastyka. 5.30 - Poranek. 7.45 - Firma gwarantuje. 8.00 - Dziennik. 8.20 - Film anim. 8.35 - TV serial "Rzeka kłamstwa" (6). 9.25 - Nasz klub muzyczny. 10.05 - Do lat 16 i więcej. 10.50 - Klub prasowy. 11.00 - Dziennik. 11.20 - TV film fab. 12.30 - TV film fab. "Krótka gra". 14.00 - Dziennik. 14.20 - Program. 14.25 - Rozmaitości TV. 15.10 - Notes. 15.15 - TV serial "Emil z Lenenbergi". (13). 15.45 - Film anim. 16.00 - Nasz klub muzyczny. 16.40 - Do lat 16 i więcej. Podczas przerwy o 17.00 - Dziennik. 17.45 - Program. 17.50 - TV serial "Rzeka kłamstwa" (6). 18.45 - Program autorski E. Riazanowa. 19.40 - Dobranocka. 19.55 - Reklama. 20.00 - Dziennik. 20.35 - Program. 20.40 - Loteria "Milion". 21.10 - Muzyka w eterze. 23.00 - Dziennik. 23.20 - Program. 23.25 - Mistrzostwa świata w narciarstwie i skokach. 0.10 - Ekspres prasowy.

7.00 - Więści. 7.20 - Reklama. 7.25 - Czas biznesmenów. 8.00 - Studio "Notabene". 8.55 - W wolnym czasie. 9.10 - Koncert. 9.40 - Majątek republiki. 10.10 - Czysta nr 9. 11.00 - TV serial "Santa Barbara" (133). 11.50 - Film dok. 12.40 - Sprawa chłopska. 13.00 - Więści. 13.20 - Reklama. 13.25 - Wieczorki nostalgiczne. 13.55 - W. Szukszyn. 14.55 - TV film "Ferma", "Białe kwiatki". 15.25 - Więści. 15.40 - Film anim. 16.15 - Odkryty świat. 17.00 - M-Trust. 17.15 - Opozycja. 18.00 - Wiadomości parlamentarne. 18.15 - 9 dni w Co. 18.40 - Reklama. 19.00 - Więści. 19.20 - Reklama. 19.25 - Święto go dzień. 19.35.

TV serial "Santa Barbara" (134). 20.25 - W świecie sportu samochodowego i motorowego. 21.00 - Moja Ojczyzna. 21.55 - Reklama. 22.00 - Więści. 22.20 - Mówią gwiazdy. 22.25 - Karuzela sportowa. 22.30 - Program EKS. 22.40 - Na sesji RN FR. 23.10 - Montaż muzycznopoetycki. 23.55 - Międzynarodowy festiwal jazzowy "Rytm jesieni-92".

PIĄTEK, 19 LUTEGO

9.00 - Program dnia. 9.05 - Ziemia Kłajpedzka. 9.50 - Komedia francuska "Latająca szafa". 18.00 - Wiadomości. 18.15 - Film dok. 18.40 - Wideofilm "Wileński zegar". 19.15 - Stolica. 20.00 - Dobranocka. 20.25 - Reklama. 20.30 - Panorama. 21.00 - Płatkiwy wiad. 21.15 - 0.50 - Program z Kowna. 21.15 - TV gra "Tak. Nie". 22.10 - Aleja Laiswies. 22.25 - Film fab. "Przekonywacze". 23.15 - Wiadomości wieczorne. 23.30 - To ci show. 23.50 - Jazz.

TV Litwy Wschodniej

7.00 - Na dzień dobry. 8.30 - Biblia dla wszystkich. 4.55 - Program dnia. 5.00 - Dziennik. 5.20 - Gimnastyka. 5.30 - Poranek. 7.45 - Firma gwarantuje. 8.00 - Dziennik. 8.20 - Filmy anim. 8.50 - Film dla dzieci "Niespodziewane wydarzenie". 10.00 - Klub pod różinków. 10.50 - Ekspres prasowy. 11.00 - Dziennik. 11.20 - Ameryka z M. Taratuta. 11.50 - Film - przedstawienie. K. Capek "Recepta Makropulosa". 14.00 - Dziennik. 14.20 - Program. 14.25 - Brydz. 14.50 - Biznes. 15.05 - Notes. 15.10 - Film anim. 15.20 - Sport samochodowy. 15.40 - Narciarskie mistrzostwa świata. 16.50 - Działania. 17.00 - Dziennik. 17.20 - Program. 17.25 - Kanał Ostankino. 17.45 - Człowiek i prawo. 18.15 - Ameryka z M. Taratuta. 18.45 - Pole cudów. 19.40 - Dobranocka. 20.00 - Reklama. 20.00 - Dziennik. 20.35 - Program. 20.40 - Człowiek tygodnia. 20.55 - Film fab. "Gruboskóry". 22.30 - Biuro Polityczne. 23.20 - Program muzyczny. 24.00 - Austoshow. 0.15 - Wieczór muzyczny. 1.15 - Ekspres prasowy.

7.00 - Więści. 7.20 - Reklama. 7.25 - Czas ludzi interesu. 7.55 - Moja Ojczyzna. 8.50 - W wolnym czasie. Uwaga: fotografuje. 9.05 - Mistrzowie. 10.20 - Plac sztuki. 11.10 - Film fab. "Santa Barbara". 12.00 - Kwestia chłopska. 12.20 - Narciarskie mistrzostwa świata. 15 km kobiet. 13.00 - Więści. 13.20 - Reklama. 13.25 - Narciarskie mistrzostwa świata. 15 km kobiet. 14.15 - "i". 14.55 - Telegiada. 15.25 - Dziennik. 15.40 - Wzrost. 16.15 - Zgłosza gwiazdy? 16.40 - Wielki krag. 17.00 - Film W. Disneya. 17.55 - Przerwa. 18.15 - Reportaż K. Mażelki z "Malej Europy". 18.55 - Reklama. 19.00 - Więści. 19.20 - Reklama. 19.25 - Koncert dobroczynny. 21.05 - Film dok. 21.45 - Film anim. dla dorosłych. 21.55 - Reklama. 22.00 - Więści. 22.20 - Mówią gwiazdy. 22.25 - Karuzela sportowa. 22.30 - Miss świata. Historia. 22.45 - Na sesji RN FR. 23.15 - Wieczorny salon.

7.00 - Więści. 7.20 - Reklama. 7.25 - Czas ludzi interesu. 7.55 - Moja Ojczyzna. 8.50 - W wolnym czasie. Uwaga: fotografuje. 9.05 - Mistrzowie. 10.20 - Plac sztuki. 11.10 - Film fab. "Santa Barbara". 12.00 - Kwestia chłopska. 12.20 - Narciarskie mistrzostwa świata. 15 km kobiet. 13.00 - Więści. 13.20 - Reklama. 13.25 - Narciarskie mistrzostwa świata. 15 km kobiet. 14.15 - "i". 14.55 - Telegiada. 15.25 - Dziennik. 15.40 - Wzrost. 16.15 - Zgłosza gwiazdy? 16.40 - Wielki krag. 17.00 - Film W. Disneya. 17.55 - Przerwa. 18.15 - Reportaż K. Mażelki z "Malej Europy". 18.55 - Reklama. 19.00 - Więści. 19.20 - Reklama. 19.25 - Koncert dobroczynny. 21.05 - Film dok. 21.45 - Film anim. dla dorosłych. 21.55 - Reklama. 22.00 - Więści. 22.20 - Mówią gwiazdy. 22.25 - Karuzela sportowa. 22.30 - Miss świata. Historia. 22.45 - Na sesji RN FR. 23.15 - Wieczorny salon.

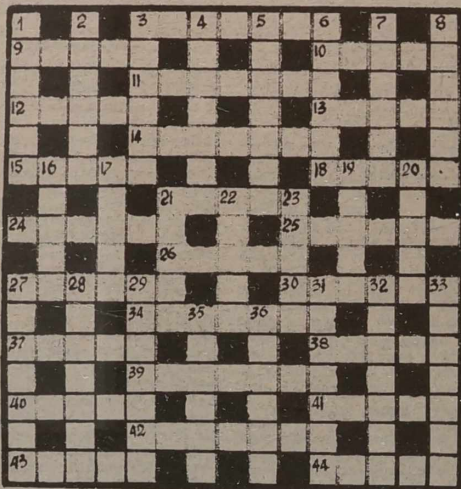
7.00 - Więści. 7.20 - Reklama. 7.25 - Czas ludzi interesu. 7.55 - Moja Ojczyzna. 8.50 - W wolnym czasie. Uwaga: fotografuje. 9.05 - Mistrzowie. 10.20 - Plac sztuki. 11.10 - Film fab. "Santa Barbara". 12.00 - Kwestia chłopska. 12.20 - Narciarskie mistrzostwa świata. 15 km kobiet. 13.00 - Więści. 13.20 - Reklama. 13.25 - Narciarskie mistrzostwa świata. 15 km kobiet. 14.15 - "i". 14.55 - Telegiada. 15.25 - Dziennik. 15.40 - Wzrost. 16.15 - Zgłosza gwiazdy? 16.40 - Wielki krag. 17.00 - Film W. Disneya. 17.55 - Przerwa. 18.15 - Reportaż K. Mażelki z "Malej Europy". 18.55 - Reklama. 19.00 - Więści. 19.20 - Reklama. 19.25 - Koncert dobroczynny. 21.05 - Film dok. 21.45 - Film anim. dla dorosłych. 21.55 - Reklama. 22.00 - Więści. 22.20 - Mówią gwiazdy. 22.25 - Karuzela sportowa. 22.30 - Miss świata. Historia. 22.45 - Na sesji RN FR. 23.15 - Wieczorny salon.

7.00 - Więści. 7.20 - Reklama. 7.25 - Czas ludzi interesu. 7.55 - Moja Ojczyzna. 8.50 - W wolnym czasie. Uwaga: fotografuje. 9.05 - Mistrzowie. 10.20 - Plac sztuki. 11.10 - Film fab. "Santa Barbara". 12.00 - Kwestia chłopska. 12.20 - Narciarskie mistrzostwa świata. 15 km kobiet. 13.00 - Więści. 13.20 - Reklama. 13.25 - Narciarskie mistrzostwa świata. 15 km kobiet. 14.15 - "i". 14.55 - Telegiada. 15.25 - Dziennik. 15.40 - Wzrost. 16.15 - Zgłosza gwiazdy? 16.40 - Wielki krag. 17.00 - Film W. Disneya. 17.55 - Przerwa. 18.15 - Reportaż K. Mażelki z "Malej Europy". 18.55 - Reklama. 19.00 - Więści. 19.20 - Reklama. 19.25 - Koncert dobroczynny. 21.05 - Film dok. 21.45 - Film anim. dla dorosłych. 21.55 - Reklama. 22.00 - Więści. 22.20 - Mówią gwiazdy. 22.25 - Karuzela sportowa. 22.30 - Miss świata. Historia. 22.45 - Na sesji RN FR. 23.15 - Wieczorny salon.

Rocznice tygodnia

- 16 lutego - Dzień Odrodzenia Państwowości Litwy.
- Przed 75 laty, 16 lutego 1918 r. została ogłoszona niepodległość Litwy.
- 16 lutego 1758 r. urodził się Julian Ursyn Niemcewicz (zm. 1841), polski poeta, dramatopisarz, prozaik, działacz polityczno-społeczny i kulturalny.
- Przed 10 laty, 16 lutego 1983 r. zmarła Kazimiera Blakowiczówna (ur. 1892), poetka, tłumaczka, czołowa przedstawicielka polskiej liryki międzywojennej.
- 17 lutego 1673 r. zmarł Mollère (właśc. Jean Baptiste Poquelin, ur. 1622), największy komediopisarz francuski.

- Przed 405 laty, 18 lutego 1588 r. założono pierwszą stałą katedrę w Warszawie.
- 19 lutego 1473 r. urodził się Mikołaj Kopernik (zm. 1543), wielki polski uczyony, astronom, matematyk, ekonomista, lekarz, twórca heliocentrycznej teorii budowy świata, zapoczątkował nową erę w dziejach myśli naukowej.
- Przed 250 laty, 19 lutego 1743 r. urodził się Luigi Boccherini (zm. 1805), słynny włoski wiolonczelista i kompozytor.
- 21 lutego 1958 r. w Waszyngtonie zmarł Henryk Arctowski (ur. 1871), polski podróżnik i geograf, zamieszkały od 1939 r. w USA, jeden z najwybitniejszych znawców krajów polarnych.
- W lutym 1613 r. zmarł Mikalojus Daukša (ur. między 1527 a 1538 r.), jeden z twórców litewskiego piśmiennictwa, ksiądz.

ROZRYWKI UMYŚLOWE

Krzyżówka

POZIOMO: 3 — triumfatorka konkursu „Dziewczyna Roku-91” w Warszawie, 9 — dwutygodnik, z którym współpracowała E. Orzechowska, 10 — rodzaj przędzy jedwabnej, 11 — w rusztowaniu pozioma belka połączona ze słupami, 12 — rozkaz sultana tureckiego do wielkiego wezyra, 13 — malowarstwo w Azji Środkowej, 14 — wąska linia wycięta w gęstym grzewosłaniu, 15 — konopie malajskie, 18 — trybuna dla widzów na wycieczkach konnych, 21 — nie jedna w Polsce, 24 — kres małżeństwa, 25 — rodzaj kłosa, 26 — wysoki dostojnik w Turcji sultanskiej, 27 — opera R. Leoncavalla, 30 — miejsce największych kar w Hadeste, 34 — tkanina na suknie, płaszcz, 37 — niedorozwinięty umysłowo, 38 — chroniony niepełzacz owadożerczy, 39 — włoska karczma, oberża, 40 — ścienna tkanina dekoracyjna, 41 — stopień w hierarchii wojskowej, 42 — koczwolnicze plemiona arabskie, 43 — fotel o wygiętych esowato nogach, 44 — kłama wzmacniająca mur.

PIONOWO: 1 — dawna jednostka powierzchni gruntów, 2 — ozdoba płamka pośrodku czoła, jaką mają kobiety w Indiach, 3 — pożywienie, 4 — dawna broń myśliwiska i bojowa, 5 — złożony lek roślinny stosowany przy kamicy nerkowej, 6

— król Beocji, mąż gobini mgły i chmur — Nefele, 7 — produkt stosowany do wyrobu gumy do ścierania, 8 — dawna forma samopomocy w dochodzeniu praw, 16 — narzędzie rolnicze, 17 — ptak z rodziny krukowatych, 19 — kotlina iglasta w Azji Środkowej, 20 — amerykański drapieżnik, 21 — rewanż, zemsta, 22 — hazardowa gra w karty, 23 — główna tętnica, 27 — skok w górę, 28 — rzemieślnik związany z obróbką kamieni szlachetnych, 29 — premier Włoch w latach 1970—72, 31 — rekwizycja obcych statków dla celów publicznych, 32 — zwierzę specjalnie karmione na ubój, 33 — dzwignia handlu, 35 — matka oceanid i rzek całej Ziemi, 36 — lodowcowy garnek.

Ułożył
Kazimierz WOŁODKO
ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI Z 6 LUTEGO

Poziomo: Lavousse, wernisaz, sliwa, „Norma”, smakowiec, akapit, oracja, synolog, agrest, malinga, mutacja, baiwan, zdrowie, partytura, antyk, karaś, przetarg, maskotka.

Pionowo: tabletki, morwa, psalmy, tercet, bilon, Dalmacja, fronton, Pitagoras, przegroda, piastun, kolacja, narcyzm, marynarsz, sielanka, patera, brokat, rynek, ka-non.

Telewizja Polska

- NIEDZIELA, 14 LUTEGO**
- 8.00 — „Podwodna odyseja e-kipy kapitana Cousteau” — serial dok. prod. franc. 8.45 — Rolnictwo na świecie. 8.55 — Przystanki rodzinne. 9.15 — Notowania. 9.45 — Polskie ZOO. 10.00 — „Zamek Eureka” — serial prod. USA. 10.25 — Telera-nek. 10.50 — „Dzieci z ulicy Degrassi” — serial prod. kanadyjskiej. 11.25 — „National Geographic” — „Poszukiwacz (6-ost.)” — serial przygod. prod. USA. 12.15 — Kinoteka polska: „Lalka”. 12.35 — Tydzień. 13.20 — Telewizyjny koncert zyczeń. 13.50 — Teatr dla dzieci Kornel Makuszyński — „Koziołek Mato-łek”. 14.45 — Z kamerą wśród zwierząt. 15.00 — „Bonanza” (7) — serial film. prod. USA. 15.50 — Pieprz i wanilia. 16.30 — Sto pytań do... 17.15 — Studio sport — mistrzostwa świata w narciarstwie alpejskim — slalom mężczyzn. 18.00 — Teleexpress. 18.30 — „Dynastia” — serial prod. USA. 19.20 — 7 dni w świąt. 19.50 — Telewizja piracka „U-cho”. 20.00 — Wieczorynka. 20.30 — Wiadomości. 21.10 — „Kroniki młodego Indiany Jonesa” (7) — serial prod. USA. 22.05 — Kabaret Olgi Lipińskiej. 22.50 — Sportowa niedziela oraz kronika uniwersjady zimowej. 23.35 — Wieczór w teatrze: 80 lat teatru polskiego. 0.20 — „Kobiety i mężczyźni” film fab. prod. USA.
- PONIEDZIAŁEK, 15 LUTEGO**
- 10.00 — Wiadomości. 10.10 — Mama i ja. 10.25 — Domowe przedszkole. 10.50 — Porozmawiamy o dzieciach. 11.00 — „Dynastia”. 12.00 — Szkoła dla rodziców. 12.20 — Dzieci to lubią (prezypis kulinarne). 12.30 — Kłokolwiek jesteś w nowogrodzkiej stronie — reportaż (Problemy Polaków mieszkających w Nowogrodzku i okolicach). 13.00 — Wiadomości. 13.15 — 17.00 — Telewizja edukacyjna. 17.05 — LUZ — program nastolatków. 17.50 — Muzyczna jedynka. 18.00 — Teleexpress. 18.25 — „Alf” — serial komediowy prod. USA. 18.50 — Antena. 19.10 — „Magazyn” — program satyryczny Krzysztofa Jaroszyńskiego i Stefana Friedmanna. 19.20 — „Nasi obok nas” — magazyn kresowy. 19.45 — Polska z oddali — Jan Nowak Jeleński. 20.00 — Wieczorynka. 20.30 — Wiadomości. 21.00 — Miniatura literacka. 21.10 — Teatr telewizyjny: Fiodor Dostojewski „Dnia”. 23.20 — „Płyniemy” — film dok. Pawła Kędzińskiego. 23.45 — Wiadomości. 24.00 — Muzyczna jedynka. 01.00 — „Pewnego dnia zapukasz do mych drzwi” (1) — film fab. prod. włoskiej.

- WTOREK, 16 LUTEGO**
- 10.00 — Wiadomości. 10.10 — Mama i ja. 10.25 — Domowe przedszkole. 10.50 — Porozmawiamy o dzieciach. 11.00 — „Wybacz, jeśli ta za mało” — film fab. prod. włoskiej. 13.00 — Wiadomości. 13.15—17.00 — Telewizja edukacyjna. 17.05 — Mój program na antenie oraz film z serii „Oddział dziecięcy” (18). 17.50 — Muzyczna jedynka. 18.00 — Teleexpress. 18.25 — „Na wariackich papierach” (20) — serial prod. USA. 19.15 — Kli-nika zdrowego człowieka (choroby mięśni). 19.35 — „My i świat” — magazyn międzynarodowy. 20.30 — Wiadomości. 21.10 — Studio sport — mecz piłki nożnej. 23.00 — Program publicystyczny. 23.30 — Leksykon polskiej muzyki rozrywkowej (T.S.A.). 23.45 — Wiadomości. 24.00 — Muzyczna jedynka. 01.00 — „Najważniejszy dzień życia” — serial TP.
- ŚRODA, 17 LUTEGO**
- 10.00 — Wiadomości. 10.10 — Mama i ja. 10.25 — Domowe przedszkole. 10.50 — Porozmawiamy o dzieciach. 11.00 — „Wybacz, jeśli ta za mało” — film fab. prod. włoskiej. 13.00 — Wiadomości. 13.15—17.00 — Telewizja edukacyjna. 17.05 — Mój program na antenie oraz film z serii „Oddział dziecięcy” (18). 17.50 — Muzyczna jedynka. 18.00 — Teleexpress. 18.25 — „Na wariackich papierach” (20) — serial prod. USA. 19.15 — Kli-nika zdrowego człowieka (choroby mięśni). 19.35 — „My i świat” — magazyn międzynarodowy. 20.30 — Wiadomości. 21.10 — Studio sport — mecz piłki nożnej. 23.00 — Program publicystyczny. 23.30 — Leksykon polskiej muzyki rozrywkowej (T.S.A.). 23.45 — Wiadomości. 24.00 — Muzyczna jedynka. 01.00 — „Najważniejszy dzień życia” — serial TP.

- CZWARTEK, 18 LUTEGO**
- 10.00 — Wiadomości. 10.10 — Mama i ja. 10.25 — Domowe przedszkole. 10.50 — Porozmawiamy o dzieciach. 11.00 — „Kojak” — serial kryminalny prod. USA. 11.50 — „Z wiarą w nowe” — program redakcji katolickiej. 12.05 — „Listy w butelce” (6-ost.). „Trójkat bermudzki”. 12.30 — „Azymut” — wojskowy magazyn filmowy. 13.00 — Wiadomości. 13.15—17.00 — Telewizja edukacyjna. 17.05 — Dla młodych widzów — „Kwant” — film „Śmierć gwiazdy”. 17.50 — Muzyczna jedynka. 18.00 — Te-

Firma turystyczna „AL VI”

STAŁE ORGANIZUJE

DWUDNIOWE WYJAZDY z noclegiem DO BYDGOSZCZY W POLSCE.

TO DALEKA, ALE ZYSKOWNA PODRÓŻ.

Zwracać się: Vilnius, ul. Stirna 27—301. tel 73-90-17, 73-80-59;

Kaunas, tel 20-09-14.

(Zam. 1639)

- leexpress. 18.20 — „Kroniki młodego Indiany Jonesa” (7) — serial prod. USA. 22.05 — Porozmawiamy o dzieciach. 11.00 — „Wybacz, jeśli ta za mało” — film fab. prod. włoskiej. 13.00 — Wiadomości. 13.15—17.00 — Telewizja edukacyjna. 17.05 — Mój program na antenie oraz film z serii „Oddział dziecięcy” (18). 17.50 — Muzyczna jedynka. 18.00 — Teleexpress. 18.25 — „Na wariackich papierach” (20) — serial prod. USA. 19.15 — Kli-nika zdrowego człowieka (choroby mięśni). 19.35 — „My i świat” — magazyn międzynarodowy. 20.30 — Wiadomości. 21.10 — Studio sport — mecz piłki nożnej. 23.00 — Program publicystyczny. 23.30 — Leksykon polskiej muzyki rozrywkowej (T.S.A.). 23.45 — Wiadomości. 24.00 — Muzyczna jedynka. 01.00 — „Najważniejszy dzień życia” — serial TP.

- PIĄTEK, 19 LUTEGO**
- 10.00 — Wiadomości. 10.10 — Mama i ja. 10.25 — Domowe przedszkole. 10.50 — Porozmawiamy o dzieciach. 11.00 — „Wybacz, jeśli ta za mało” — film fab. prod. włoskiej. 13.00 — Wiadomości. 13.15—17.00 — Telewizja edukacyjna. 17.05 — Mój program na antenie oraz film z serii „Oddział dziecięcy” (18). 17.50 — Muzyczna jedynka. 18.00 — Teleexpress. 18.25 — „Na wariackich papierach” (20) — serial prod. USA. 19.15 — Kli-nika zdrowego człowieka (choroby mięśni). 19.35 — „My i świat” — magazyn międzynarodowy. 20.30 — Wiadomości. 21.10 — Studio sport — mecz piłki nożnej. 23.00 — Program publicystyczny. 23.30 — Leksykon polskiej muzyki rozrywkowej (T.S.A.). 23.45 — Wiadomości. 24.00 — Muzyczna jedynka. 01.00 — „Najważniejszy dzień życia” — serial TP.
- SOBOTA, 20 LUTEGO**
- 9.35 — Wszystko o... 10.00 — Wiadomości. 10.10 — Ziarne. 10.35 — 5-10-15 — gram dla dzieci i młodzieży. 11.00 — film z serii „Kryształowa Kula”. 11.20 — „Język angielski dla dzieci”. 12.00 — Magazyn wyremix. 12.30 — „Rozmowa z dzieckiem” — program publicystyczny. 13.00 — Wiadomości. 13.15 — „Odyseja zwierzęca” — serial przyrodniczy prod. USA. 14.00 — Walt Disney przedstawia. 15.20 — Telewizyjny Rozmawiacz: John Osborne patrzy na mnie, mama”. — Publicystyka kulturalna. — Popołudniowy uniwersytecki teatr. 16.00 — „Delektacja suttannie” (9) — serial prod. USA. 19.15 — Wodzireje. — Pegaz. 20.00 — Maleństwo DD — program interakcyjny dla dzieci. 20.10 — czorynka. 20.30 — Wiadomości. 21.00 — Polskie ZOO. 21.30 — „Moon Walker” — film prod. USA. 23.00 — Wiadomości. 23.10 — „Czar par” — magazyn. 0.40 — „Policjantki” — film sensacyjny prod. franc. — Powitanie. 2.50 — Noc z gwiazdami. 3.10 „Sos” (1) — serial prod. TP. 4.05 — Rozmawiacz. 4.15 — Nauka języka angielskiego. 4.20 — Noc z gwiazdami. 4.30 — Program kulturalny. 4.55 — Rozmawiacz.

- Następny numer „K.W.”**
ze się w środę, 17 lutego
- Dyktura wydana:**
Jadwiga MARKOSTKO,
Zbigniew PODKOWICZ,
Antonina MISZCZUK,
Aleksander SUBOTKIEWICZ

Redaktor Zbigniew BALCEWICZ

Usługi XERO — powielanie dokumentów — pr. Litwoski 11 piętro, pokój 1102. Cyrano od 17.00 w dniach pracy, tel. 42-79-01

Biuro ogłoszeń i reklamy — pr. Litwoski 60, 11 piętro, pokój nr 1111. tel. 42-69-63.

KURIER Wileński

Dziennik społeczno-polityczny Sejmu i Rządu Republiki Litewskiej. Ukazuje się od 1 lipca 1953 r.

Nasz adres: 2019, Lietuvos Respublika, Vilnius, Laisvės pr. 60.

Kod 67218
Cena 6 talonów.
W Polsce — 1000 zł.
Zam. 372
Nr rejestracji — 322.
Drukuje Państwowe Przedsiębiorstwo „Spauda”

TELEFONY: Redaktor — 42-79-01, zastępcy redaktora — 42-79-04, 42-79-48, sekretarz odpowiedzialny — 42-79-49.

Działalność: państwa i samorządu terenowego — 42-78-83, ekonomiczny — 42-78-54, etyki, rodziny i prawa — 42-79-64, prawnik — 42-75-76, szkolnictwa i młodzieży — 42-79-73, 42-69-86, życia politycznego — 42-78-81, życia wsi — 42-79-68, 42-78-90, społeczny oraz aktualności — 42-79-77, handlu, usług i komunikacji — 42-79-56, literatury i sztuki — 42-79-88, felietonów i sportu — 42-90-63, listów — 42-69-65, komercyjny oraz organizacyjny — 42-72-70, korespondenci: na rejon wileński — 42-78-90, 45-03-95, socjologiczny — 52-780, świąteczni — 44-21-46, trocki i szrywielki — 62-42-67, fotokorespondenci — 42-90-81, tłumacze — 42-90-60, 42-72-71, stylisci — 42-72-92, maszynistki — 42-77-72.